

Obediencia

¶ Quis effectus nunciatiois? R. q. quicquid edificatum est post eam demoliri debet expensis ipsius edificantis. d. l. j. s. j. z. l. p. r. s. j. eodē z extra eodē p. totum.

Obedientia que est ho-

ominis ad deum sic diffinit ab Anselmo. Obedientia est affectio voluntatis cōiūcte deo: sicut ecōtrario. Inobediētia est affectio voluntatis dyabolo instrumentaliter copulate. q. sicut hō p. infirmū opat. sic dyabolus p. inobediētiā separat hōiem a deo. Sc. iij. et. xj. q. iij. s. euidenter. Obedientia que est hōis ad hōiem est debita reuerentia minoris ad maiorem.

¶ Utrum quis teneat obedire in omnibz suis maioribz? R. q. triplex est superioritas. Prima est in spūalibus. Scda est in tpalibus: q. ad regimen reipublice. Tercia est in tpalibus: quo ad regimen pprie familie. Et idē fm Alex. in. iij. pte summe in tercio pcepto. obedientia limitat fm gradum superioritatis. Illi enī qui p. spūalibz obediendū est in spūalibus necessarijs ad salutē vel ad hoc p. nentibz. sicut pape epō z ceteris p. latis ecclesiasticis ab his qui subijciunt iurisdictioni eorum. dñis z p. nci. p. bus. q. p. sunt tpalibus ad rem publicam p. nentibus: sic eis in hoc est obediendū ab eorū subditis. si mō p. tās eorum nō sit usurpata fm R. in. ij. di. vltima. q. si est usurpata nō tenent nisi p. pter scandalum. Et aduerte q. ecclesiastici non sunt subditi dñorum tpalium: z ideo nō possunt eis aliquid p. cipere. de cōsti. c. ecclesia. Patri aut carnali cum p. est cure rei familiaris debet ei obedientia a filiis. in his que p. nent ad dispositionē rei familiaris. Unde talibus in p. fatis non obedientes scienter z sine rōnabili cā: z in re alicuius importantie: aut ex cōtemptu peccant mortaliter: nisi foret illud qd p. cipitur contra pceptum dei vel in salutis dispendium aut cōtra pceptum superioris ad ipm p. cipientē. In alijs aut qd ad eorum superioritātē nō p. nent nō est necessariū obedire. Et sciunt ista a. c. li. quis. de maio. z obe. in glo. z. viij. q. j. sciendū. xj. q. iij. li. dñis. et filibus. Dicit tñ Tho. scda scde. q. cūq. q. in his q. p. nent ad interiorem motum voluntatis non tenet homo homini obedire. qd limita verum: nisi opus extrinsecum nō posset p. fecte p. fici sine applicatione animi. q. tunc non haberet veritatem. sed tenet obedire applicando animū ad p. ficiendum qd p. cipitur.

¶ Utrum pape sit obediendū in omnibz? R. Pa. in. c. inquisitioni. de sen. ex. q. si pceptum sapit peccatum: tūc nō est ei obediendum. qd intellige etiā de veniali. xl. di. in summa. Si vō pceptum nō sapit peccatū. tūc ab ecclesiasticis psonis est sibi obediendum. licet videat durum. x. di. in memoria. nisi qñ ex obediētia psumeret status ecclesie p. turbari vehementer: vel aliud malum futurū seu scandalum. Nam tunc etiā si p. cipere sub pena excoicationis late inie nō est ei obediendum: vt no. Pa. in. c. si qñ. z in. c. cū adeo. de rescript. Et quo infert Pa. in. d. c. si qñ. q. qñ mandat aliquid ex cuius executione psumitur scandalum futurū in ciuitate

non est ei obediendum. q. hoc fit auctoritate legis. vt in. d. c. si qñ. z in aut. vt nulli iudicum. sed debz rescribere pape. Limita scdo q. non tenent obedire fm Panor. in. c. cum olim. de cle. coniug. qñ papa cum maiori parte concilij indiceret continentiam certo generi psonarum post p. motionem eis resistentibus. q. continentia p. suaderi potest imperari non pōt. xxxij. q. j. Integritas. Et sic pōt dici q. nec papa pōt indicare eis vitam strictiorem contra eorum velle. lxxij. dist. gesta. z qd ibi notat. z in regula q. omnes tangit. de re. iur. li. vj. Item si papa credat mandatum iustum z iuste facere: sed tñ subito constat mandatum in se continere peccatum non est exequendum: vt in. c. lras. de resti. spol. Et secularibus aut est obediendum pape in spūalibus z ecclesiasticis que pertinent ad salutem z bonorum morum z necessariorum conseruationem. In temporalibus vero non tenent ei obedire: nisi sint ei subiecti vel rōne cause vel rōne p. sone. Unde si p. ciperet seculari nulla ratiōe sibi subdito: q. det sibi bona sua non tenet obedire. Idem dic de episcopis z alijs p. latis spūalibus quo ad temporalia. Et similiter de p. latis secularibus. quo ad spūalia. z hoc sequitur Inno. in dicto. c. inquisitioni.

¶ Utrum subditi seculares teneant obedire dñis suis volentibus eos subijcere alterius dñio? R. q. nō. q. nō pōt hoc facere sine eorū voluntate. c. dilecti. de ma. z obe. z. c. si. eodem.

¶ Utrum in omni obedientia sint intelligēde aliquę conditiones? R. glo. in. c. ij. de voto. q. sic. l. si possibilitas adest. facit. c. querelam. z. c. breui. de iur. reur. z. l. paulus. ff. que snie sine appe. re. Item admittit oēm rōnabilem cām: vt no. Pa. in. c. magne de voto. facit. c. si quando. de rescript. et. c. ex pte. de officio dele. z quod no. Archi. in. c. vtinam. lxxvj. distin.

¶ Utrum contra obedientiam currat prescriptio? R. q. nō. q. semper est in mala fide. l. j. de seruis fugit. z. c. si. de regula. z in glo. c. sicut nobis. de regula.

¶ Utrum subditus dubitans ne id qd p. cipit sit contra deū vel nō: teneat obedire? R. q. sic. immo excusat: vt in. c. quid culpa. xxiij. q. j. nisi sit de his in quibz ignorantia nō excusat. c. ad aures. de tempo. ordi. immo bonū sine quo pōt esse salus dz dimitti p. pter obediētiā. xj. q. iij. quid ergo. debet tñ subditus quantū pōt in tali dubio inquirere.

¶ Utrum sacerdos teneat denunciare excoicatū quē scit innocentē ad pceptū epī? R. fm Tho. in quolibet. q. si solum mandet denunciationē obedi at. Si vō mandet excoicationem dicit. q. si p. bare nō pōt eius innocentia q. dz obedire. Sed ego dico q. nullo modo dz obedire. q. habet excusationē paratam: dicendo q. aut cōmittat cause cognitioz aut ipse excoicet si nō vult cōmittere. z ipse denuntiabit. aliter non dz contra consciam obedire: vide s. Judicare. s. vij.

¶ Utrum obediētia in his q. quis p. se vult sit merito? R. q. sic si sūt principalr. p. pter obediētiā secus si sūt principaliter. q. placet. ita not. viij. q. j.

sciendum. et illud Greg. fin hanc distinctionem est intelligendum.

¶ Quidam clericus teneat obedire ep̄o p̄cipienti si bi q̄ det libros suos alteri; vel q̄ resignet beneficiū R. fm Ray. q̄ nō. quia non p̄tinet ad ep̄m hoc p̄cipere. vij. q. j. quia frater. quod intelligo q̄i sine cā hoc p̄cipit. Sed cum causa p̄cipiendo sic tenetur: puta quia clericus est ineptus et vult dare idoneo p̄pter bonum ecclesie. ar. c. cum apostolus. S. Prohibemus. de cens. xvi. q. j. p̄dicatoz. et de magistris c. super specula. dummodo libri et tales res sint de bonis ecclesiasticis non proprijs. quia sic non teneatur. c. requisisti. de testa. de iure patro. c. cum dilectus.

¶ Quidam monachus religiosus nō exēptus magis teneat obedire ep̄o q̄ suo p̄lato: R. q̄ nō. lviij. di. c. j. et ij. et xij. q. j. nō dicatis. De obedientia religiosorum vide religiosus. de hac materia vide. s. Inobedientia.

Oblatio videtur et sicutia requiritur. Primum ex pte offerētis. s. ut sit xpianus q̄ ab infidelibus ecclesia nō recipit oblationem. sed extimationē oblationum p̄ interesse: ut in. c. quanto. de usu. Secūm ex pte eius cui offertur. ut sit ecclesia. q̄ qd sit priuate p̄sone: nō oblatō sed donatio est. Tercium ex pte rei donate: ut. s. sit licite acquisita. q̄ illicite acquisita non recipiunt p̄ oblatione. c. q̄ in omnibz. de usu. c. ex t̄asmilla. de deci. et glo. in summa. xiiij. q. v. bec Pa. in. c. causa. de ver. sig.

¶ Quidam oblationes sint de p̄cepto: R. q̄ oblatio accipit largo modo p̄ omni quod offert ecclesie: sive in vita: sive in morte. facit. c. in nostra. de sepul. sive sint mobilia sive immobilia. xij. q. j. videntes. et bec non sunt de p̄cepto: nisi q̄i a defunctis sunt legate. xij. q. ij. qui oblationes. nam tunc peccant moraliter non soluentes. Aut q̄i quis se obligavit quōquo modo. Accipit scđo oblatio p̄prie et stricte fm cōem vsum loquendi. et est oblatio q̄ fit sacerdoti in missa. et bec est de p̄cepto in p̄cipuis festis fm Mōst̄e. allegat. c. omnis xpianus. de con. di. j. Panor. vō in. d. c. causa dicit. Hoc verū ubi sacerdos indigeret. al̄s autem dicit relinquenti consuetudini. q̄ non reperit iure cautum q̄ talibus diebus ex necessitate fiant tales oblationes. Archi. vō in. d. c. omnis xpianus. et glo. et Lau. et Hugo et Ray. tenent q̄ non sunt de p̄cepto. et fm Hugo. illud quod dicit. non apparebis in cōspectu meo vacuus: fuit ceremoniale et iura que vident inuere q̄ sint de p̄cepto intelligi debent de alijs oblationibus legatis ecclesijs vel ex voto debitis. Ego aut̄ istud credo verius q̄ nō sint de p̄cepto etiam rōne cōsuetudinis. quia nemo offert nisi cui placet: et sic consuetudo non potest introduci ut s. Consuetudo. s. ij. Solummodo ergo erunt de p̄cepto rōne paupertatis sacerdotis. quando parochiani sui sunt diuites et abundant. q̄ tunc possunt cogi ab ep̄o p̄ subtractionem diuinorum. arg. prime Cor. ix. sed si sūt eque pauperes: sicut sacerdotes sic non tenent fm Inno. et glo. et Ray. Sed

dicam illud. lxxij. dist. Clericus inquit victum et vestituz suo artificio: vel agricultura sine officij sui detrimento preparet. Laudabile tñ consilium est ut semp offerant in p̄cipuis festis aliquid in missa et sic intellige. d. c. omnis et similia. et bec est cōis opinio doc.

¶ Quis erunt oblationes que fiunt: vel in eccle. et sia capella: vel imagini: vel celebranti vide s. Ecclesia. s. ix.

¶ Quorum oblationes p̄hibent recipi: R. glo. in 3 in. c. oblatōes. lxxx. di. q̄ primo p̄sonarū delictum. Secdo opprimentū paupes. Tercio sacrilegum. Quarto qui extrahit seruū violenter de ecclesia cōfugientē ad ipsaz. Quinto raptorū. Sexto usurarioz. Septimo meretricū. Alioz vō nō sūt respuende. q̄ est penale. ut ibi dicit glo.

¶ Quidam sacerdos possit recipere oblatōes q̄ ei offerunt p̄ missis dicēdis. quas penitēti inunxit in p̄uia ut faceret dicit: R. potest. sed spēs mali est. et ideo si pōt p̄sumere q̄ penitēs aliqd scandalum ex hoc cōcipiat: vel aliquis alijs d̄z respueret ad aliū mittere. c. cum ab omni. de vi. et ho. cle.

¶ Pone q̄ sit consuetudo in aliqua ecclesia q̄ p̄positus habeat oblationes q̄ fiunt in dñica. et sacrista illas que fiunt in festo sancti Laurentij. Venit d. festum in dñica quis habebit: R. Bar. in. l. pro consul. ff. de off. p̄consu. q̄ erunt p̄positi p̄ dictam legem. q̄ inspicit potius qd est naturale: q̄ accidē tale

Obligatio est iuris vinculu quo necessario astringimur ad aliquid dandū vel faciendū: ut insti. de ob. in p̄in.

¶ Obligatio sine cōsensu nulla est. l. j. ff. de pactis. et nemo obligat nisi qui animum obligandi se habet. ff. de ac. et ob. l. obligationū. la. j. facit glo. in. c. iij. de voto.

¶ Quotuplex est obligatio: R. q̄ triplex. Prima dī naturalis tñ q̄ in se cōtinet naturalē equitatem bec cōtrahit p̄ vinculu naturale. s. cōsensum. et pōt fieri inter oēs heies rōnis capaces. s̄ in foro cōterioso bec inefficax est ad agendū. s̄ in foro cōscie liget. ut. j. Pactum. s. iij. Secda dī civilis tñ q̄ est cum quis civili iure tñ est astrictus: sed naturalis equitas dissuadet eū teneri. sicut cū quis spe future numeratōis fecit instm. in q̄ confitē se recepisse centū. que tñ nō recepit. et bec nō obligat in foro cōscie: nisi in q̄tum a p̄lato cogere. fm Inno. in. c. q̄ plerq̄. de immu. eccle. Tercia dī naturalis et civilis sūt. q̄ est cū q̄s cū solēntate iuris potēs se obligare obligat se ad aliqd q̄ naturalis equitas vult eum obseruare. et de istis h̄i insti. de ob. p̄ totuz. Et bec obligat in vtroq̄ foro fm oēs. doc.

¶ Quot modis contrahitur tertia obligatio: R. q̄ quatuor modis. Primo ex contractu. ut emptione. venditione. locatione. et huiusmodi. Secundo ex quasi contractu. s. cum quis gerit negotium alterius sine mādato eius. Tercio ex maleficio. ut ex furto. rapina. et h̄i dī. Quarto ex quasi maleficio. s. cum quis non directe deliquit sed quasi ut cū ex eius domo aliquid est effusū q̄ alteri nocuit. In

Obligatio

stituta sub diuersis Riciis. Itē contrahit quatuor modis. Primo re. vt in mutuo. comodato. depōito et hmoi. Secōdo verbis in stipulādo. Tercio lris. vt qñ in lris confitetur se recepisse aliquid qd tñ non recepit. Quarto solo consensu. vt in societate mandato emptione venditione vel locatōe. In his nō requirit scriptura nec pñtia: sed sufficit eos qui contrahunt consentire p se vel p nunciū: vel p eplām: secus in alijs: qz vltra cōsensum requirit: vel litera res: vel verba: hec habent diffuse insti. qui mo. re contra. obligatio. et sub alijs Riciis.

4 **Q**trum in generali obligatione veniant q spālter quis nō fuisse pmissurus? R. fm Bar. in. l. j. l. q res p. ob. po. q nō. vñ dicit q si quis obligauit oia bona sua non intelligit obligare ea q nullo modo spālter esset obligaturus: puta pannos: lectos: talia suppellectilia sine quibz viuere nō possimus.

5 **Q**trum papa possit absolvere ab obligatione q quis alteri tenet. vide s. Juramentū. vñ. an pñ.

6 **Q**trum obligatō semel extincta possit instaurari? R. q nō. tex. in. l. cum ex cā. l. de renul. pig. sed oportet alia fiat si debet inesse.

7 **Q**trum obligatio dissoluatur adueniente termino? R. Pa. in. c. sicut ex lris. de spon. capiendo mentē Goff. que placet do. Anto. et est amica veritati. q aut terminus apponit ad sollicitandū implemētum obligatōnis. et tunc lapsus termini nō liberat ab obligatōe. ar. l. obligatōnā. s. placet. ff. de acti. et obli. et arg. c. cum dilecti. de dolo et contu. et l. celsus. ff. de ar. Et tunc ponit ad sollicitandū implemētum qñ apponit terminus cōtractui tam pfecto: puta contraxit quis sponsalia. et postea pmitit q infra certum tps ducet eam nō dissoluit elapso termino. Aut terminus apponit ad finendā seu limitandā obligatōnē. et tunc lapsus termini liberat ab obligatione si p eum nō stetit quin impleat in termino. Et isto modo dī appositus qñ apponit ad sollicitandū principiu contractus puta pmissimus ad iuuicē tali tpe conuenire ad cōtrahendum sponsalia elapso die liber est p quē nō stetit.

8 **Q**trum obligatus statim teneatur? R. Pa. in. c. l. bel. de symo. q aut dies est appositus obligationi: et si sunt eiusdem fori reus et actor tenet reus sine interpellatione offerre: et ire ad domum eius. qz dies interpellat p hoīe. c. potuit de loca. et l. magna. l. de contrahē. et co. stipu. Si nō sūt eiusdem fori nō tenet reus sponte ire ad forum alterius vel ad domum: sed dicat in domo sua paratus sum soluere si sit qui recipiat. et sufficit iuxta no. in. l. item illa. ff. de cōsti. pecu. et ibi Bar. et Alba. in. l. iubemus. l. de epi. et de. qd no. p limitatione. c. potuit. de loca. Intellige nisi aliud sit spālter in pacto. Aut dies nō est appositus. et sic requirit monitio. vt in. l. si ex legati. cā. ff. de verb. oblig. et vide s. Adia. s. j. et j. Solutio. s. xix.

9 **Q**trum obligatus legere duobz annis et impeditus ex aliqua cā non fecit teneatur legere alijs duobz post illos sequentibus? R. Pa. in. c. Significauerunt de indi. q non. qz alie sunt ope illorum duobz

rum sequentium et alie pcedentium. qz ope psonales mutant ex cursu tps: vt in. l. si non solum. s. l. bertus. ff. de condi. inde. ad idem facit. l. si usufructus in biennium. ff. de usufru. vbi finito tpe finit ius. et hoc voluit Barto. in. d. terminis in. l. et ideo hesitat. ff. de verb. obl. Secus dicit vbi factum ad qd quis tenet nō diuersificat ex tpe. qz tunc elapso tpe ad qd tenet integrat tps.

Qtrum pactū seu pmissio obliget qñ turpitu? i o do tñ versat ex parte recipientis obligationē? R. Pa. in. c. debitor. de iureiur. q nō. patet ibi. qz pmissio de soluendis vsuris nō obligat. quia si obligaret etiā naturaliter solū cogere solueret rōne pacti. vt in. c. j. de pact. sicut cogit qñ interuenit iuramentū. Itō qz cum lex resistit etiā alteri cōtrahenti nō nascit obligatio etiā naturalis: vt in. l. cū lex. ff. de fideiussio. et ibi plene p Bar.

Sed quare obligat magis ex iuramento q ex pmissione: cum deus non faciat differentia inter iuramentū et simplicem loquelā. vt in. c. Juramentū xxi. q. v. R. Pan. in. d. c. debitor. q id est. qz simplex pmissio est nulla. et ideo habet p non facta ppter turpitudinē recipientis. secus in iuramento. qz cui fit. s. deo nō turpiter accipit: nec iurans peccauit. Promissio em̄ dirigit in hoīem. Juramentū aut in deum.

Qtrum administrator nō habēs expsum mā. i 2 datum ad penam apponendā: vel ambaliator: possint obligare constitutēs ad penam: quam apponunt p obseruatione eius qd pmutant? R. Pa. in. c. ij. de pca. q sic. facit. l. bñ a zenone. l. de qua. pscript. et l. si pcurator: celsus. ff. de iure fisci. et d. c. ij. vbi platus pōt apponere penam et obligare se et successores. dummodo ptractus sit rōnabilis. et c. dilecti. in fi. de arbi. et qd scribitur in. c. nulli. de re. ecclē. nō alie. vbi rector ecclēsie pōt obligare sine cōsensu epi omnia bona ecclēsie generaliter p obseruatione contractus alicuius. qz solum sibi phibet specialis hypotheca. Quod limita verum: nisi contractus nō teneret: aut esset nullus qz contra ius. qz pena tollit. secus si esset nullus qz pter ius. qz teneret pene appositō. d. c. dilecti. vide glo. in. c. accessorum. li. vj. et text. cum glo. in. c. significatibus. de offi. dele. Limita secōdo nisi pena esset pter naturam contractus: vt in. d. l. si pcurator. vbi non tenetur fiscus ad duplum vel triplum. licet pcurator obligauerit se si euinceret res quā vendit. secus qñ p obseruantia contractus apponit: vt in. d. l. bene a zenone.

Qtrum pater obliget ex contractu filij? R. Jo. de pla. insti. qd cum eo. s. in rem. q si versum est in utilitatem patris: puta qz mutuo accepit pecuniaz vt se vestiret fm cōuenientiam suam et hmoi. et sic tenet. l. iij. s. labeo idē. ff. de in rem verso. et d. s. in rem. Si vō nō est versum in utilitatem patris: sed potius mutuo accepit vt faceret pompas: vel luderet et hmoi: sic non tenet nec pater p filio nec dñs p seruo. l. q si seruus. s. sed si sic accepit. ff. de in re verso. nisi ei iussu fecisset. l. j. ff. qd iussu. Si tñ haberet pompas tenet restituere creditori. l. iij. s. sed si rem. ff. de in rem verso. Similiter tenet pater si

habet peculium filij deducto tñ pñs q ipse pater in dicto peculio debz habere. l. si li damni. §. peculium ff. de peculio. Idez dic de mercatoribz q pponunt in futores q tenent de contractibz factis nomine ipsoz. ff. de instito. p totuz. quia vident contrahere cōpreponente q contrahunt cōpposito. l. si instito rem. ff. si cer. pe. Idē in exercitore navis. l. i. in pñ. ff. de exer. ac.

14. **Q**uā ille pro quo qd agit eius negocia vtiliter obliget eide: R. q. sic. ar. l. cū pecunia. ff. de nego. ge. et qd no. glo. in. l. i. §. si nō nullos. ff. de tutel. et l. si i. deo. ff. lo. ma.

Obles potest dari liber hō pro pace fernāda nō p pecunia de iure iuran. c. ex rescripto. ar. ad idē. ff. de testa. l. obles. ff. de iure fisci. l. diuus. Et illud qd dicit q liber hō nō potest obligari extra de pigno. c. i. et. l. que res pigno. ob. po. l. qui filios. Intelligit q nō potest obligari vt in eo sit ius pignoris: s. tñ ius retentionis. ita tenet glo. in c. vt pñdem. §. item eisdē. xxiij. q. vltima. z in. c. ex posita de arbi. Itē homo redēptus ex captiuitate tenet seruire p quinquēniū: nisi soluat pñiū. l. de postliminio reuer. l. vltima. Itē sicut pater potest viderē filij. ppter famē. sic et obligare. l. de patri q si. dista. l. ij.

Obstinatio est quedam pertinacia. et iō dic vt infra pertinax.

Occasionem pñens alteri peccandi vtrū peccet R. Landul. in qñto di. v. q. vltima. in fi. q duplex est occasio. Quedam actiua. l. et quis est qñ coadiutor in peccato vel aliqd tale facit quod facere nō debet. vnde alius accipit exemplum et occasione male opandi. sicut qui in. xl. sine necessitate comedit carnes. z alijs dat occasio nem male opandi. z istud est peccatū z tale qle illd cui est occasio. Quedā est occasio passiuā qñ. l. qd facit qd facē dz. z ex hoc accipit alter occasione pec candi. z talis nō peccat. qz facit qd facere debet qd limita. vt infra Scandalum. §. iij. et. iij. Vide de hoc etiā §. Causa. §. vj.

Ocultum dicitur dupliciter fm Pa. in. c. ex literarum de tēpo. or. Primo put distinguit p p babile. Alio mō put distinguit p noto rium. Et tñc licet aliq sciant: tñ notoriū nō est qñ aliq tergiuerfatione celari pōt.

Odium dei est filia luxurie: s. odiū pñiū est filia inuidie vel ire.

Quā sit peccatū mortale: R. Odium dei maximū peccatōz est. quia vñquodqz qd est ppter se est potius eo qd est ppter aliud. In odio dei voluntas auertit a deo fm se. In alijs vō pec catis nō auertit a deo fm se: s. fm aliud inquantū appetit aliqd inordinate qd bz auersionē annexā a deo. Et est odiū pñiū qd cū opponat charitati est peccatū mortale de se. Et tñc opponit questio: vel qñ nō facit pñiū qd tenet de necessitate: vel

appetit facere: vel facit. primo aliqd notabile ma lum. Vnde pñe Jo. ij. Qui odit fratrem suū homicida est. p accidēs tñ et ppter imfectionem actus pōt esse veniale. puta cū nō est in deliberatōe vo luntatis. s. in pñmo motu solū. Itē qñ malū quod primo desiderat est modicū: nec notabile malum veller haberet. Itē qñ odit peccatū pñiū. nō na turam fm Tho. xxiij. q. xxiij. Itē qñ malū nō vt malū veller primo. s. sub rōne boni. puta zelo iu sticie vel ad bonū seu correctionē illius cui veller z bñdī. qz tunc pñe nō habz rōnē odij. Et quia illa que cōmittunt exterius quantū ad lesionem pñiū sint grauiora. tñ quantū ad voluntatis de ordinationē odiū pñiū est peccatū grauissimūz eoz peccatōz que sunt p pñiū. et ontur ex inui dia directe. fm Bre. xxxj. mora. Dispositiue vō ex ira. Ricar. tñ in scōo sententiarz refert quosdā te nere q potius ontur ex ira. licet aliqd odiū ex inui dia onatur.

Officium diuinū. vide §. Hore.

Officium ad qd tenet exequens nō me ret pñiū necessario pñissum generalr faciēti. Vnde cū pñmittit aliqd generaliter capi enti bannitū nō debet famulo potestatis capienti quia ad hoc tenebat ex officio suo. facit. l. congruit ff. de offi. pñi. et. c. j. de offi. or. no. Pa. in. c. in ecclē sijs de censu.

Quā p habendo officio tpali possit aliqd dāri: R. Se. in. c. p humani. de homi. li. vj. tenet q sic. si duo cōcurrant. Pñiū q publice det non occulte. qz dādestine dare reprobat. ff. de poli. l. j. z ij. ff. de admi. tu. l. nō existimo. Nec ob. l. si. l. ad l. iul. de abi. q phibet aliqd ad officiū pñouēdū pñio vel ambitione. s. pbate vite. qz fm glo. loquit qñ secrete daf. Scōo li cupit pdesse z non pdesse Adde terciū si est idoneus als nō. facit. viij. q. j. q epātā. secus in officio ecclesiastico. vide de hoc §. Dignitas. §. ij.

Quā officialis possit aliqd recipe qñ gratis re netur impedere officiaz: R. q nō. vt in. l. fi. l. ad l. iul. de abi. vbi phibet aliqd recipe. cū qd ē in ad ministratiōe etiā post depositūz officiū p aliquo pñtito beneficio tpe admiñtratiōis. de quo vide §. Index. §. viij. cū sequentibz.

Quā liceat mutuare super officia dñis: R. fm S. Tho. in epistola ad dñessaz biabantie. q si ex pacto mutuū detur vt officiū recipiat sic vsura ē. quia p mutuo accipiunt officiū ptātē. Hoc ego li mutare in officijs secularibz que non danē gratis: s. vendunt. secus esset in officijs q debent gratis dari. qz sic nō esset vsura ex pte dantis mutuū: cuz nihil accipiat q pecunia extimandū sit. l. ex offi cio pñter aduenit lucrū. qz illud lucrū aduenit rōe laboris: s. potius ē iniusticia ex pte nolentis aliter dare talia officia. In spūalibus autē officijs indu ceret symoniā.

Oleum sanctū dicit triplex qd per epōs in die cene consecrat Pñiū pñcipale dicit crisma sanctū: qd de oleo z balsamo fit. z cuz isto benedē

enuntur fontes baptismales. calix et patena. ecclesia et altare. et puer baptizatus in vertice et fronte. et episcopus qui consecrat in manibus et in capite. et omnes fideles cum crismant. et istud est annuatim consecrandum et innovandum. c. si quis de alio. de conse. dist. iij. et grauer punit sacerdos qui in baptismo vitur de alio quam de nouo. ut in. d. c. si quis. Secundum oleum sanctum est cathecuminoz. et dicit oleum benedictum sine sanctum. et isto inungunt baptizandi inter scapulas. et in pectore et manus sacerdotum cum ordinant. Item principes et reges in brachio et humero. Item ecclesia et altare ante crismationem. Tercium oleum sanctum est quo inungunt infirmi in articulo mortis. de quo. j. Vinctio.

1. **Q**uod alio tpe possit confici presatum oleum quam in die cene. R. q. p. m. n. de conse. dist. iij. omni tpe. de sen. excō. qm. li. vj. de alijs duobus non inuenit. p. b. r. u. m.

2. **Q**uod oleum non sacrum additum sacro efficiat sacrum. R. ut s. Aqua benedicta q. sic.

Opinio est assensus intellectus ad aliquid. non quia sufficienter moueat ab obiecto. p. p. r. o. h. p. quandam rationabilem electionem voluntarie decidans in vna parte magis quam in alia. cum dubitatione tamē et formidine alterius partis. ita tamen quod ad illam partem quam formidat non habet rationem expressam p. cludens formidat tamen ppter debilitatem rationis alterius partis. fides vero est cum certitudine absque tali formidine. Scientia autem est assensus intellectus moti ab obiecto p se ipsum cogniti. sicut in principijs p. m. s. vel p aliquid sicut in conclusionibus. quare est scientia. Nec S. Tho. xxij. q. j. ar. iij. dubium vero est motus indifferens in vtramque partem p. dictionis. de quo s. Dubium. Scrupulus est cum intellectus ex leuibus coniecturis seu medijs et multum debilibus mouetur ad vnam partem. et hec etiam dicit suspitio et pusillanimitas spūs q repellenda est. ut d. vj. q. j. Ques in fi. Qis enī suspitio potius abijcienda est quam acceptanda. Et de his habes per Lar. in cle. ne romani. de elec. et in. c. literas de p. sum.

1. **C**ui opinioni est adherendum in varietate. R. distinguendo. Aut vna opinionum hz. p se legē vel antiquā consuetudinē approbatā. et aliam non. et sic illa est pferenda. q. minime mutanda sunt q. certam sententiā semp habuerūt. l. minime. ff. de legi. Aut non est lex nec consuetudo p aliquā ipsar. vel est p vtraque. et tunc debent cōcordari. ut dicat in vno casu vna obtinere. et alia in alio si fieri pōt. ut in. c. literas de resti. spo. xxv. q. ij. S. his ita respōdetur. de cogna. spi. c. j. Conueniēs enī est iura iuribus cōcordare. dicit tex. in. c. cū expediat. de elec. li. vj. et l. j. de inofficio. don. et l. p. cipimus in fi. de ap. pel. Et soluit aliquā p. rietas per aliquid et simpliciter. ut. xij. q. ij. sine exceptōne de his q. fi. a ma. p. ca. cū apostolica. aliquā p aliter. de elec. c. q. sic. et c. publicato. aliquā p secundū. ut de elec. cum ana. et c. cum in iure. Si vero non possunt cōcordari tunc cōmunis opinio sequenda est. q. in causa dubij. p multitudie est psumendū. ita tenet glo. in. c. fi. de pe. di. j. Bar. in. l. p. cibus. de impu. et alijs sub. et glo. in. l. ois

diffinitio. ff. de re. iu. et in cle. j. in fi. de sum. tri. d. p. cunct doct. q. in dubijs et decisiuis adherendū est carocio doctor. q. cōis opinio doc. inducit p. b. ilem errorem. vide tex. iuncta glo. in. c. vnico. de postu. prela. li. vj. facit tex. in. l. ij. ff. de iur. et facti. igno. Nota. Bar. in. l. de eo. de pe. iudi. q. ma. iudi. qd limita fm. Be. in. c. j. de sum. tri. li. vj. ver. nisi vera et certa rō p. a assignetur. v. puta fm. Jo. an. in. c. j. de p. situ. quia notorie dicit male. vel q. rōnabiliter potest conuinci. Mā ut dicit Pa. in. c. tua nos de visuris licite indicat p cōmune opinio. nem doctor. et etiā glo. q. iure nō p. batur. vel per rationē cui non possit responderi. Ita etiā no. do. Anto. in. d. c. tua nos. et facit tex. in. l. j. S. cūq. bec materia. de vete. iur. enuc. ibi nō oēs in omnia h. certi p certa vel meliores vel deteriores inueniuntur. h. neq. ex multitudine auctor. qd melius et equius est iudicari. cū possit vnius et forte deteroris sinia multos in aliq. parte supare bec ibi. Si autem nō apparet q. sit cōmunis. tunc p. p. nēda est illa que validioribus rationibus firmatur. ar. insti. de empu. et vendi. S. item p. cū. de edic. diui. adri. tollen. l. edicto. facit. c. dñō sancto. S. ecce in q. n. tū. l. di. et maxime si talis opinio sit subtilior. ut dicit tex. in. c. capellanus de ferijs. Aut vna opinio n. titur rigori scripto. et alia equitati scripte. et sic ista p. p. nitur. c. vno. de re. p. m. lib. vj. et l. placuit. de iudi. et p. Ly. in. l. j. et. de legi. Fallit in ediu. de iudeis. In alijs autē opinio benignior debet obseruari. l. benignus. ff. de le. facit. c. fi. de transac. tenet hoc Pau. in. d. cle. ne romani in p. n. Et benignior dicit illa que fauet iuramento testamento libertati matrimonio religioni et sacramento. facit c. ij. de cog. spi. l. sunt p. sone. ff. de reli. et sum. fu. Similiter illa que soluit q. que ligat. regula odia. li. vj. l. arrianus. ff. de ac. et obli. Aut sunt antiqui doctores et sic moderni nō eis p. p. nunt nisi nouis rōnibus et causis ad aliud sentiendū inducantur. Mā aliqui intellectus iunioris p. p. cationis est q. se. nis. dicit tex. in. l. gall. ff. de libe. et posthu. l. iij. di. S. verū. Aut sunt theologi et canoniste vel legiste. et tunc in materia iuris diuini veteris vel noui testamenti p. fertur Theologus. In materia vero iuris positui. canonista in materia canonistali. legista in materia legali p. p. nit. Aut sunt quatuor doctores ecclesie q. sibi cōtradiciunt. et tunc in subtilitatibus et questionibus p. fert Aug. In translationibus vero Hieronim. In sermonibus Ambrosius. In moralibus Gregorius. xx. dist. S. j. facit qd no. glo. in. c. sicut. xv. dist. Aut diuersitas est in papā et conciliū. et tunc in concernentibus fidē con alium p. p. nitur. quia orbis maior est v. be. In alijs autē papa est p. p. nēdus. ut in. c. sunt quidā. xxv. q. j. et di. xix. Anastasius. Et intellige papā p. ferendum omnibus. q. tanq. papa sic determinat aut statuit facit. c. de libellis. xx. di. Secus si arbitraret sicut doctor. quia nō p. iudicaret opinionibus alior. ut notat Inno. in. c. literas. de resti. spo. Dicit tamen Pa. in. c. tua de decimis. q. q. dictū alicuius sancti inuat auctoritate iuris diuini. potius est standus

et interpretati pape. ut dicit glo. xx. di. c. j. cum hoc potius spectet ad ecclesiam vniuersalem q̄ ad priuatā personā. Quod quidē dictū est mirabiliter valde dubito cū ad papā ptineat ius diuinū interpretari ut supra dictū est. Sed pōt dici q̄ verū dicit glo. p̄fata q̄n papa diceret cōtra auctoritate iuris diuini expresse. h̄ q̄n interpretando vel declarando dicit. sic p̄ponit omnibz. Et sic intellige glo. in. ca. hec est fides. xxiij. q. j.

- 2 **Q**uā sequens opinione doctor non subtiliter inuestigata que postmodū apparere falsa excuset a peccato? R. Pa. in. c. capellanus. de feriis q̄ sic. q̄dū nō apparuerit falsa. facit glo. iuncto tex. in. c. vnico de postu. pla. li. vj. et in. c. fi. de spon. duo. et in. ca. cū venerabilis. de consue. facit. l. regula. et quod ibi notat. ff. de iur. et fac. igno. et quod notat Inno. in. c. per tuas. el. ij. de simo. et glo. Boffre. et Tancre. in. d. c. capellanus. nō. Quidra. in. l. quesitum. §. j. ff. de fun. instru. instru. q̄ le. q̄ sequens opinione sui doctoris excusatur ab impensione ex pensari. quia. pbabiliter quis sequit opionem sui doctoris. l. dicere. §. vnde videndum. ff. de arbi. Istud tamē limita verū in his que nō sunt cōtra dei p̄cepta. et. l. naturalem inserta mentibz hominum: quorum ignorantia neminē excusat. de quo dic. ut s. Ignorantia. Nec ob. p̄dictis illud. c. inuenis de spon. vbi dicit q̄ in dubijs tutior pars ē eligenda. et Ecclesiastici. iij. qui amat periculū peribit in illo. ergo videt se exponere periculo qui in diuersitate opinionū nō elegit tutiorem. quia hoc verū esset q̄n p̄prie dubium est: h̄ q̄n est opinio seus est. quia nec tunc sumus in dubio: nec consequenter exponit se quibz periculo. qd bene no. Itē nec ob. etiā illud Aug. de pe. di. vij. si quis. vbi dicit dimitte incertū et tene certū. quia alia est certitudo in moralibus: alia in naturalibz. Propterea dicit p̄bus p̄mo ethicoz q̄ disciplinati est in vna: quāq̄ re certitudinē querere iuxta exigentiā materie. equē enī viciosum est p̄ suadentē querere mathematicū et moralē demonstrationē. Non enim cōsurgit certitudo moralis ex euidētia demonstratiōis. h̄ ex pbabilibus cōiecturis grossis et figuratibus magis ad vnā partē q̄ ad aliam se habentibus. Dicit autē. pbabile qd pluribus et maxime sapientibus apparet verū. nā si Joachim nō fuit hereticus: licet tenuerit falsum cōtra fidē. ut patet in ca. dānamus. de summa tri. et fi. ca. quia ab ecclesia talis articulus nōdum erat dānatus. multo magis excusatur quis sequēdo opinione doctor: q̄n talis opinio ab ecclesia nō est reprobata cūz tali voluntate: q̄ si nō crederet verā non ei adhereret: certe in isto nō potest esse cōtemptus. et sic nec peccatum inobedientie. et ergo tenet certū sibi certitudine moralī. et dimittit dubium sibi. s. opinionem contrariam.

Oratio fm. S. Bona. in q̄rto. di. xv. parte. ij. ar. j. q. iij. accipitur cōmunissime fm q̄ comprehendit omnē actū bonū. sicut accipit glo. j. ad Thessa. v. Non cessat orare qui nō cessat benedicere. Accipitur scdō cōmuniter fm q̄ comp̄hen-

dit omnē actū cōtēplatiue relatum ad deū. Accipitur etiā p̄prie oratio fm q̄ est ascensus mētis in deum ad aliquid degnstandū vel impetrandum vel exoluendū. Et isto modo accepta diuersimode diffinit. ut patet p̄ Tho. in summa. ti. de penis. et Jo. an. in Cle. vnica de reli. et ve. san. Vnde fm Aug. in li. de verbis dñi. Oratio est quedā petitio et alibi dicit. Oratio est pius mētis affectus directus in deū: et plerūq̄ ne pigrescat in vocē primum pens. facit ad hoc de conse. di. j. c. quando autem Vel fm Damas. li. xxiij. Oratio est ascensus mentis in deum. vel petitio decentiū. facit. c. fi. xx. dist. Vel oratio fm Ray. est cōgeries vocū ad aliquid impetrandū in deū tendentiū. Vel fm Hugo. de sancto Victore. Oratio est deuotio quedam ex cōpunctione p̄cedens. De enī descriptiones orationi cōueniunt fm diuersos eius effectus. et p̄pterea oratio aliquā dicit oratio noīe p̄prio. et hoc fit q̄n mens nostra ascendit in deū vel per quā aliquid deo vouet vel offert. et sic ei competit diffinitio. ij. Aug. et p̄ma Damas. Aliquā dicit obsecratio quā quis p̄ cōmissis veniis deprecatur. et alia expedientia ad salutē petit. et sic ei conuenit p̄ma diffinitio Aug. et. ij. Damas. et alia Ray. Dicit tercio postulatō. et hoc est q̄n quis cōstitutus in feruore spūs et charitatis fraterne etiam p̄ salute aliorū orat et petit. Quarto dicit gratiarū actio p̄ quā quis recolendo beneficia dei tam p̄terita q̄ p̄sentia et futura totus in deū attractus quoddā sp̄ritu cōpunctionis regratiando deo totus fit illi deuotus. et sic ei cōpetit diffinitio. Hugo. Et de istis dicit p̄me ad Thimo. ij.

Quā oratio sit virtus latrice? R. fm Ri. in. iij. di. xv. ar. iij. q. ij. q̄ sic. inquantū q̄s orat deum ut sibi exhibeat honorem in recognitionē summi dominij. cū latrice nō sit aliud nisi exhibitio honoris testificantis in eo cui exhibet summū dominium. Inquantū vō quis orat deū. ut p̄ hoc satisfaciatur de peccatis suis vel aliorū. sic est actus p̄prie. nec mirū q̄n genere actū mox idē actus ex fine sortitur diuersas spēs. ut p̄t in. v. ethicoz. c. iij. vbi mechās. p̄pter lucrū est auarus et p̄pter cōcupiscētiā est luxuriosus.

Quis est orandus vtrū solus deus? R. fm Ri. vbi s. q. iij. q̄ dupliciter quis potest porrigere aliter p̄ces. aut ut tanq̄ p̄ ipsum implende. aut ut tanq̄ p̄ eius impetrationē adimpleantur. Primo modo solus deus est orandus. quia illa bona que principaliter sunt petenda. s. gratia et salus vel que nobis deserviunt ad eoz acquisitionē a solo deo dantur. nec ab alio dari possunt talis modo. scz ad acquisitionē glorie et gratie. Scdō modo orandi sunt sancti qui a deo impetrant exauditiōē orationis nostre. Vnde Apocal. viij. dicit. Ascendit fumus aromatū de orationibz sanctorū de manu angeli coram deo. maxime gloriosa virgo Maria super ceteros est: oranda isto secundo modo. quia plus valet q̄ ceteri omnes ceteris paribz. Et p̄pterea cum oramus deum vel xpm dicimus miserere: vel da nobis. h̄ cū oram? sanctos dicim? orate p̄o nobis.

Oratio

¶ Sed quero nunquid sancti vident orationes nostras. R. fm Ri. vbi supra q. licet anime sanctorum naturali cognitione non cognoscant omnia que fiunt in hac vita et maxime interiores motus cordis. quia scilicet deus scrutatur corda. de limo. c. tua in fi. tamen in verbo vident ea que decet eos de nostris actibus cognoscere. de quorum qualitate sunt illi actus quibus eos oramus orando. quia ad eorum gloriam pertinet quod ad eos habeamus necesse recurrere. et quod ipsi prebeant nobis auxilium ad salutem.

¶ Quod debet fieri oratio? R. vt colligo ex Ri. vbi supra. q. v. vij. et vij. et Tho. xxi. q. lxxxiij. Mo. et Jo. an. vbi s. q. debet fieri cum septem conditionibus seu sociis. Et primo cum humilitate Iudith. ix. Humilium et mansuetorum semper tibi placuit deprecatio. Ecclesiastici. xxxv. Oratio humiliantis se etc. ps. Exaudisti orationem humilium. Nec humilitas duo debet habere. Primo diffidentiam proprie virtutis. hoc est reputes te indignum exauditione. Secundo confidentiam de dei misericordia ne desperes sicut ecclesia facit que semper in fine orationis dicit. p. dominum nostrum iesum christum etc. q. d. O dñe non ad me aspicias: sed ad misericordiam saluatoris. et ad aduocatam Mariam. sic vide quod in letaniis dicitur p. passionem. per crucem etc.

¶ Secundo cum bona dispositione: seu contritione suorum peccatorum. quia cum is qui displicet ad intercedendum mittit irati animus potius ad deteriora prouocat. Dicit Bre. iij. q. vij. in gradibus. et. xlix. dist. 8. j.

¶ Vtrum oratio peccatoris exaudiat? R. vt colligo ex Ri. et S. Tho. vbi s. q. aut peccator aliqua peccat ut peccator. i. fm desiderium peccati. et tunc non exauditur ex misericordia. sed bene quique ad vindictam. dum permittit amplius ruere in peccatis. Vnde Aug. Quedam negat deus peccatori quod concedit irati? Et sic intelligit illud Prover. xvij. Qui declinat aurem suam ne audiat legem oratio eius execrabilis erit. Aut peccator orat ex desiderio bono nature. et sic deus exaudiat non quasi ex iusticia. quia talis non meretur. sed ex misericordia. si tamen alie conditiones concurrant.

¶ Sed quid si orat pro alio. nunquid exaudiet? R. q. aut orat vt minister ecclesie. et sic exauditur. j. q. j. c. dictum est. Aut orat vt priuata persona. et sic non exauditur peccator. p. alio orans. Et sic intellige. c. si quis inquit. et c. ipsi sacerdotes. et c. sacrosancta. et c. necesse. j. q. j. Verum est quod si ille qui inducit peccatorem ad orandum. p. se sit bonus tunc peccator exaudietur: non p. suo sed p. merito poscentis. d. c. dictum est. Sed aduerte quod hic et in. 8. precedenti accipitur peccator ille qui est in mortalitate: nec de eo est attritus vel contritus. quia licet quis esset in peccato. tamen de eo dolet et proponit abstinere et satisfacere. tunc non habet locum istud sed illud quod dicit Aug. sup. Jo. omel. xliij. Si enim peccatores deus non exaudiret frustra ille peccator publicanus oculos in terra demittens et pectus percussiens diceret. Domine propitius esto mihi peccatori. cuius contritum ibi patet. quia descendit iustificatus. et ideo tales exaudiunt.

¶ Tercio debet esse oratio associata cum breuiloquio. Math. vj. Cum oraueritis nolite multum loqui. facit de con. di. v. c. non mediocriter. sed contrarium xps. Luce. xvij. dicit. semper oportet orare et nunquam deficere. Item Luce. vj. dicit quod prostratus orando. Et Luce. xxi. dicit quod plinius orauit. facit. lxxvj. di. c. nosce. Ad quod dicendum quod oratio non solum fm suam causam: que est desiderium charitatis. sed etiam fm seipsam potest esse diuturna. Et quod ego dico quod debet esse breuis. Hoc intelligo taliter ne in morantibus nobis aliud cordi nostro inserat inimicus. Et ideo sancti patres aliquantulum orabant. et postea aliquid operis faciebant. deinde ad orationem redibant sic et nos non ita debemus plangere orationem quod in ipsa repleamur vagationibus sed potius eam breuiter facere vt cum seruiore eam expleamus. Et hoc est quod dicit Aug. ad pbam. multum loqui in orando est re necessarium superfluum agere verbis. Cum plerumque hoc negotium plus gemitibus quam sermonibus agatur. Et hic loquitur de oratione voluntaria non de illa que est de necessitate. vt officium clericis et monachis.

¶ Vtrum oratio debeat esse vocalis? R. fm Ri. vbi s. q. iij. q. duplex est oratio. Quedam communis. scilicet que p. ministros ecclesie in persona totius populi deo offertur. et talis debet innoscere populo pro quo offert vt excitetur ad deuotionem. et ne possit suspicari in ministris ecclesie illius ordinis omisso. et ideo talis debet esse vocalis. Alia est oratio singularis persone. scilicet que offert ab homine inquantum est singularis persona. siue p. se orat siue p. alio. et talis oratio quous non sit necessarium quod sit cum sensibilibus vocibus: nisi ad hoc habet obligatus ex voto: tamen quique expedit ad meritum. vt mentali adiungatur vocalis. vt p. vocalem feruor cordis amplius excite. Et quedam enim naturali vniione anime ad corpus motus corporis diuersimode affectiones anime excitant et immutant. Si tamen in casu vocalis oratio remitteret interiori feruori. tunc non esset vocaliter orandum oratione singulari. quique etiam ex excessu feruoris mentis. praeiungit homo in vocalem orationem. Potest etiam fieri vocalis oratio ad redditionem debiti. vt pater homo fm totum quod habet deo seruat. Et illud Math. vj. orantes nolite multum loqui. Intelligendum est fm Aug. ad pbandum quod non est loquendum multum. scilicet vt multa locutio sit efficax ad exauditionem quo eloquentiores erimus. quod deus principaliter ad intentionem aspiciat. Propterea sub iuxta Aug. ibidem non deest multa precatio. si feruens persuerat intentio.

¶ Quarto requirit oratio quod fiat cum bona intentione et feruenter. Sed hic querit. Vtrum oratio vocalis sine mentali attentione sit efficax? R. fm Ric. vbi s. q. vj. q. triplex est efficacia orationis. Prima est in merendo seu satisfaciendo. Secunda est in imperando. Tercia est orantes spiritualiter et sensibiliter reficiendo. Vnde nullam istarum habet vocalis oratio: nisi eam concomitet concors meditatio. Moraliter enim non est actus exterior. nisi p. comparisonem ad actum rationis interioris. Aduerte tamen quod in rebus debita et actualis si adsit in p. vocalis orationis.

licet postea mens euaget: nisi talis euagatio inter-
rumpat primam intentionem p contrariam intentionem
sic est meritoria r impetratoria orō vocalis sine at-
tentione p virtutē pame intētionis. sicut cū quis
p bonā intētionē incipit pegrinari vel elemosinā
dare: totū sequens est meritoria v̄tute intētionis
pme. q̄uis cesset sua intentio actualis. Sed talis
orō sine attētionē nō h̄z terciā efficiā. s. spūaliter
reficiendi orantē nisi q̄dū eā cōcomitat attentio
actualis. Et sic intelligit illud pme *Loz. xiiij.* Si
orem lingua. r spūs meus nō orat meus mea sine
fructu est. s. spūalis refectiois.

1 Sed qū dicit p euagationē interuenire p̄nam
intentionē: R. licet Ric. nō declaret. Dic q̄ tūc qū
bō voluntarie alia cogitat nō p̄tinet ad orōnem
Et de hoc vide s. *Moze. s. xxvj.* Et quō est petiti
Vnde dicit *Lipz.* de orōne dūica. Quō audiri te
a deo postulas: cū ipse te nō audias. Et *Ber.* cau-
samur nobis deesse grām. h̄ iustius ipsa grā con-
querit nōnullos deesse sibi: Et *Cassian.* Nunq̄
orat quisq̄ etiā flexis genibz. si vagatione distra-
bitur. Propterea dicit *Lipz.* Nihil aliud cogitet
alius q̄ id solū qd̄ p̄catur. s. facit de cōse. dist. j. c. qū
autē. r dist. v. nunq̄. Et est etiā aduertendū q̄ tri-
plex pōt applicari intētio orōni vocali. s. aut appli-
cando eā ad verba que dicunt. aut ad illud quod
petitur. aut ad illū cui oratio porrigit r q̄cūq̄ istoz
modoz adsit intētio nō est inefficax orō ad satisfi-
ciendū. Et ego dico nec ad impetrandū vel refici-
endū. Sed scōa intentio melior est q̄ p̄ma r terciā
q̄ secunda. Vnde *Hugo* de v̄tute orandi. Pura
inquit oratio est qū ex abundantia deuotionis ita
mens accendit. vt cū se ad deū postulandū cōuer-
titur p̄ amoris eius magnitudine etiā petitionis
sue obliuiscat. Nam aliqui nimia attentio ad ver-
ba posset esse impeditiua orōnis. s. qū bō vult ni-
mis in p̄ticulari cogitare de verbis. q̄ fm p̄lm. ij.
topicoz. Non possum multa cogitare simul. vñ
sufficit q̄ p̄ma intētio sit talis q̄ sufficiat ad inte-
gram informationē verborz. Et ideo *Hugo* vbi
supra dicit. Oratio p̄fecta esse omnino nequit si eā
meditatio nō concomitet aut p̄cedat. His om-
nibz cōcor. *Tho.* vbi supra. De hoc vide *Moze*
s. xxvj.

2 Quinto requirit orō q̄ vtilia ad salutē petat et
sic est petere iuste.

3 Vtrū sit aliqd̄ determinate petendū in orōne:
R. fm *Ri.* vbi supra. q. iij. Quedā sunt quibz nō
possum male vti. sicut v̄tutes. grā et glōia. r talia
determinate petēda sunt in orōne. Quedā sunt q̄-
bus possum vti bene r male. sicut habere diuiti-
as. filios. vxorē et h̄mōi. r talia nō sunt determina-
te petēda in orōne. h̄ sub cōditōe. s. si deus p̄uidet
illa ad salutem n̄ram vtilia. Quedā sunt quibz vti
bene nō possum. sicut petis r h̄mōi malis. r talia
nō sunt a deo petēda in orōne.

4 Sed cur aliqd̄ petim cū deus sciat q̄ indigem?
R. fm q̄ dicit *Aug.* in eplā ad pbā. Ille q̄ nouit
quid nobis necessariū sit p̄usq̄ petim nō volun-
tatem nostrā vult sibi p̄ petitionē n̄ram innotesce-
re. quia eā nō pōt ignorare. h̄ vult exercere in om-

nibus desiderii nostrū quo possumus capere qd̄
iple p̄parat dare. hinc et *Gre. xxiij. q. iij.* Obteniri
inquit nequaquā possunt. que p̄destinata non fue-
runt. h̄ ea q̄ sancti viri orando efficiūt ita p̄destina-
ta sunt vt p̄cibus obtineant. ergo nō oram? vt de?
aliqd̄ sciat v̄t vt eū inuitem? h̄ vt obtineam? qd̄
voluit p̄cibus obtineamus.

5 Sexto q̄ cōstanter fundat in fide petat. vnde
Iaco. j. postulet autē in fide nihil helitans.

6 Septimo q̄ petat p̄seueranter.

7 Vtrū oratio sit semp meritoria: R. fm *Ri.* vbi
supra q̄ nō. quia merito debet merces fm iusticiā
r ideo orō facta in peccato mortali non est merito-
ria p̄prie loquēdo de merito. Addo etiā q̄ non est
meritoria q̄uis nō fiat in pctō mortali. si nō adsit
debita attentio saltē actualis in p̄n. fm cōmunez
opinionē *Theolo. in. ij. di. xij.* Si tñ talis attentio
adeat erit meritoria nisi interrūpat vel nisi in ora-
tione necessaria. puta in officio respectu clericorū
sit notabilis negligentia in reprimendo vagatio-
nes. quia sic esset peccatum. de quo supra *Moze*
s. xxvj.

8 Ad quid valet orō sine de eius effectu: R. q̄ va-
let ad vincendas tēptationes. Vñ *Hiero.* super
Matth. xiiij. in tēptationē intrat q̄ orare negligit.
Secō ad augmentanda merita. Tercio valet ad
impetrandū postulata. vt p̄z ex supradictis. Quar-
to valet ad vincendos hostes. *xxvj. di. c. vltio.* de
Moze q̄ orans vincebat hostes. Quinto ad se-
cretorū diuinorū reuelatōnē. *viii. q. j.* si ergo. Sexto
ad celestii degustationē. vnde sine ipsa nō gustan-
tur diuina.

9 Vtrū semp exaudiat: R. fm *Ri.* vbi s. q. viij.
q̄ si sit p̄ se r debito mō semp exaudiat. h̄ nō semp
statim. h̄ p̄ illo tpe quo diuina misericordia cōspi-
cit exauditionē vtiliorē esse omnibz pensatis. Aut
si p̄ alijs. r sic nō semp exaudiat. *Aug. omel. cii. sup*
Jo. dicit Exaudiant oēs sancti p̄ ipsis nō autē p̄
omnibz exaudiunt. Subdit tñ quanto digniores
fuerint orantes p̄ populo: tanto facilius in necessi-
tātibz p̄ quibz clamāt exaudiunt. Hoc em̄ non
puenit ex defectu orōnis. vt nō exaudiat p̄o alio
orans debito modo. h̄ p̄pter indispositionē illius
p̄ quo orat. q̄ obstat forte est. vnde *Rabanus*
sup *Matth. xxi.* Quotiescūq̄ orantes nō exaudi-
mur. ideo sit quia p̄ auxiliū nostre salutis petim?
vel quia eoz p̄ quibz petim p̄uersitas ne impetre-
mus obstat. vel in futurū petitionis differē effect?
vt desideria crescant r p̄fectius gaudia capiant q̄
requirūt. Nec ille.

20 Vtrū oratio sit in p̄cepto ita q̄ quilibet teneat
R. fm *Oldericū* q̄ sic ad orōnē mentālē. Et ego
dico q̄ etiā ad vocalem tenent imperfecti r cōmu-
nes hoīes. q̄ mentalē orōnem nō possent habere
sine vocali. r q̄ oratio sit de p̄cepto omnibz. Pro-
bō rōne sic. Nō tenet de iure naturali ad omnia
illa que recta rō dictat nō posse sine ipsis salutem
consequi patet ea necessitate q̄ quis vult aliquid
ea necessitate vult illud sine quo tale quid nō pōt
habere. ij. phoz. *ifinis* imponit necessitatem his
que sunt ad finē. l. oratio. ff. de spon. h̄ homo non

Potest salutē consequi sine oratione, ergo ad eā tenetur de necessitate. Et qd hō non possit saluari sine oratione patet. Mā fm aplm ad phil. Non sumus sufficientes a nobis etiā bonū cogitare, ergo multominus opari nisi ex gratia dei nobis donec possit qd quidē nō donat regulariter adultis: nisi petant p argumentū a dō Joh. vi. Petite et accipietis. Facit. xxiij. q. iij. ca. obtineri, ergo cum sine bona opatione nullus possit saluari, qd habitabit in tabernaculo dei qd operat iusticiam fm ps. et bona opatio nō possit esse sine orōne, ergo ppositum confirmat. Exo. xx. Memento vt diē sabbati sanctifices, qd sine orōne fieri nō potest. Itē Luc. xviij. Oportet semp orare. Sup quo Criso. dicit. Oportet necessitate dicit. Corroborat exemplo in practica qua cōmuniter hoies nō timent deū quia non habent orōnē. Contrario si est aliqis timor dei inuenies in habente gratiā orōnis. Merito ergo dicit Hiero. vbi s. In tēptationem intrat qui orare negligit. Et sup illud Math. xviij. Hoc genus demonior nō ejicitur nisi in orōne et ieiunio. Non sanat oculuz qd nō sanat calcaneū. Ieiunio sanantur pestes corporis, orōne vō pestes mentis. Sed aduerte qd istud pceptū de orōne est affirmatiuuz qd solū obligat p semp aliquos plus: aliquos minus. Quanto enī quilqz est debilior, tanto magis indiget auxilio orōnis. Et ideo certa meta vel hora nō est determinata. s. tantū quilibet de pcepto tenet quantū iudiciū sue rōnis dicit sibi fore necessarium orare vt a peccatis desistat et in bono pferueret. Clerici tñ et religiosi habent determinatū modū et tēpus orōnis de quo s. More. Similiter illi quibz in penitētia p confessorē est iniunctū, vel qui ex voto haberēt. Alij autē non vident habere determinatū tps. nisi qd fm. S. Tho. in. iij. dist. xv. Seculares tenent diebus festiuis diuinis officijs interesse, vt ministris p populo orantibz suaz intentionē cōformēt.

21 **Q**ue oratio ē efficator? R. fm. Ri. vbi s. q. viij. qd oratio diuina, qd ostendit. Primo auctoritatis dignitas, quia xps eā fecit, et discipulos docuit. Mat. i. vi. Secundo sententiosa eius breuitas. Tercio petitorū utilitas. Mā omnia que desiderare debemus et petere in hac continent. Vnde Aug. ad pbā. Licet alia verba dicam orando: nihil aliud tamē dicimus qd qd in ista orōne positū est: si recte et congruenter oremus. Vnde aduerte qd eo ordine posita sunt quo desiderare et petere debemus. Exhibetur. Primo reuerentia illi cui porrigenda est oratio, cū dicit. Pater noster qui es in celis: in quo capiat beniuolentiā dei orans. Secundo qd finis magis desiderat qd que sunt ad finem. Ideo primo petunt que respiciunt finē qd que sunt ad finem. Respicientes finē sunt due petitiones. Prima est. Sanctificet nōmē tuū. Hoc est fm Aug. li. ij. de sermone dñi in monte: euz dicimus. Nos admonemus desiderare vt nōmē eius qd semper est sanctū: etiā apud homines sanctū habeat. hoc est nō contēnatur: qd non deo: s. hominibz pdest. Secunda est. Adueniat regnum tuum. vnde fm Aug. vbi s. in hoc exatamus desiderū nostrū ad

illud regnum vt nobis veniat: et in ea regnare mereamur. Vnde p primā petimus vt deus ab hominibus glorificet, per secundā vt ad dei gloriam veniamus. Petitiones respicientes que sunt ad finem. Quedaz sunt respectu boni: que sunt due. Prima est. fiat voluntas tua, sicut in celo et in terra. In qua fm Aug. vbi s. petitur meritū quo beatitudinem mereamur: qd consistit in obediendo mādati dei. et ideo sicut ab angelis in celis fit dei voluntas, sic et a nobis in terris pvera obedientia. Secda est. Panē nostrū quotidianū da nobis hodie. In qd petitur victus qd iustianus ad sustentationem necessarius, vel victus anime. i. eucharistie sacm tāqz instm quo possumus nos iuuare. Quedam petitio ē respectu mali culpe, et hec est. Dimitte nobis debita nra sicut et nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Vnde Aug. vbi s. debita pctā dici manifestuz est. et in hoc admonem⁹ nos qd facere debeam⁹ vt remissionē peccatorū habeamus. fm Aug. ad Probā. vt ibi. sicut et nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Quedā est qd respicit mala indignantia nos ad peccatū: que ē. Et ne nos inducas in tēptationē. qd nō ita intelligit. vt non pmutat nos tēptari, quia quicqz hō in tēptatione pbat ad bona et humiliat ad deū. Sed sic intelligit vt non deserti diuino adiutorio alicui tēptatōi, vel cōsentiamus decepti, vel cedamus afflictis. fm Aug. ad Probā. et ideo aliud est tēptari, aliud est in tēptationē induci. Quedā respiciūt malū pene que est. Sed libera nos a malo. In qd admonem⁹ nos fm Aug. vbi s. Mōdū nos esse in illo bono: vbi nullum patimur malū. Vñ de hac orōne dicit Ild. pmo li. de sum. bono. c. xxiij. fidei symbolū. et dominica orō p tota lege puulis ecclesie ad celorum regna sufficit. Et Aug. in ench. c. xv. de qdianis et breuibz lenibzqz peccatis: sine quibz vita nō dicitur qdiana orō fidelū satisfact. Eoz enī est dicere. Pater noster etc.

O Ratoriu priuatū quilibz in domo, pua habere potest. s. nō debet habere formā ecclesie: nec ibi aliquis debz celebrare: nisi sit priuilegiatus, vel de licentia epi. aliter debet deponi celebrans, de conse. dist. j. vnicuiqz. et c. dericos. et c. si quis.

Qua immunitate gaudet, vide Immunitas. S. i. xxyj. et in quo differt ab ecclesia, vide s. Ecclesia. S. iij.

O Rdo. j. fm Hugo. de sancto viatore. est signaculū quoddam in quo spūalis potestas et officiu tradit ordiato. et fm. S. Bo. in. iij. di. xxiij. signaculū hic stat p signaculo in animā diuinitus impressio.

Quor sunt ordines? R. qd sunt septē. vt habet p magistrū in. iij. di. xxiij. c. j. s. Hostiarius. Lecturatus. Exorcistatus. Acolitus. Subdiaconatus. Diaconatus. Presbyteratus. Prima rōiura enī non est. prie ordo. s. dispositio ad ordines. fm Ri. eadē dist. facit. xxiij. dist. de psalmistatu. Qui psalmistatus idem est qd pma tonsura. Et in hoc

concordant cōiter Theologi. & canoniste tenēt qd sunt nouē ordines: fm nouē hierarchias. s. p̄ma tonsura seu psalmistatus: & ordo ep̄alis. Et qd p̄ma tonsura sit ordo. est tex. in. c. cū contingat. & ibi do. Anto. & canoniste. de eta. & q̄li. or. Similiter qd ep̄atus sit ordo. & qd imprimat caracter iudicio meo facit inconuincibiliter. tex. in. c. j. de ordinatis ab ep̄o: qui ep̄i. re. vbi patet qd licet resignauerit: nibi lōminis cōfert ordines. licet nō executionē qd nō posset si caracterē indelibilem non imp̄ssisset ordo ep̄alis. & sic fm canonistas erunt nouē ordines. et de eorū officiis vide in suis titulis.

3 **Q**uoz in omni ordine imprimat caracter? R. fm Ricard. vbi supra qd sic. et quid sit vide supra Character.

4 **S**ed nunqd̄ preerigitur caracter baptismi? R. qd sic de necessitate. c. veniēs de p̄f. nō bap. Sec⁹ de sacro confirmationis. qd nō confirmatus si ordinatur recipit caracterē ordinis.

5 **I**n quo actu imprimat caracter in quolibz ordine? R. fm Ri. vbi s. Pro generali regula tenēdū est qd in susceptione illius exterioris signi imprimat caracter in quolibet ordine: in quo signo principalis potestas quā respicit ille ordo significat exp̄ssius. ad quā cōcurrunt alicui⁹ instrumenti traditio & verbi exp̄ssio: quo verbo exp̄ssius determinat instrumenti significatio. Et ideo quia p̄ncipalis potestas: quā respicit ordo Hostiarij exp̄ssi⁹ significatur in clauū Ecclesie datione q̄ in aliquo alio qd circa ip̄m fiat. Et potestas lectoris in hoc qd ab ep̄o sibi traditur codex lectōnū diuinaz. Et p̄as exoriste p hoc qd de manu ep̄isopi recipit librum exorcismoz. ideo in eorū datione imprimat. Et potestas acoliti fm. S. Bo. Ri. & Pe. & alios respicit p̄ncipaliter portare cereos. & ideo imprimatur per hoc qd accipit candelabū de manu ep̄isopi. Alij dicunt vt Thomas. qd imprimat per hoc qd traditur viceolus. quia p̄ncipaliter per id significatur eius potestas. Sed verius est p̄mū vt patet. xxi. dist. Cleros. vel dic qd vtrunq; debet accipere. vt in capitulo Acolitus. xxiij. dist. et in. ca. perlectis. xxv. dist.

7 **S**ed querit an requirat qd talia instrumenta accipiam de manu ep̄isopi? R. qd nō de necessitate fm Ri. in istis ordinibz minoribz. & sufficit postq̄ sunt ab ep̄isopo instructi qualē in officio suo debent agere: instrumentū accipiant ab Archidiacono de mandato ep̄isopi & voluntate: in cui⁹ acceptione imprimat caracter. quia instrumenti traditio p̄ncipaliter est ab ep̄o qd ab archidiacono. Et p̄ ista opinione est tex. in. c. acolitus. xxiij. dist. In maioribz bene oportet qd de manu ep̄i. xxiij. dist. c. subdiaconus. Potestas subdiaconi patet p hoc qd accipit de manu ep̄i patenā et calicem vacuum ideo in hoc imprimat caracter. q̄a p̄ncipalis actus eius est vasa dominici corporis: & oblationes offerre diacono. Et legere epistolā est secundarius act⁹ nō p̄ncipalis. p̄terea legitur etiā a nō subdiacono. potestas diaconi nō potest exprimi quantum ad eius p̄ncipalem actū: qui est potestas portandi corpus xpi in patena: & dispensandi corpus xpi. et

ideo exprimit quantum ad eius actū secundariū in traditione libri euangelioz: in qua imprimatur caracter fm Ri. et Tho. Alij dicunt qd imprimat caracter in man⁹ ep̄i impositione. vt. S. Bo. & Pe. et pro hac opi. facit. xxiij. dist. c. diaconus. iuncto. d. c. cleros. Potestas sacerdotis confert quādo ab ep̄o dicit. Accipe spiritū sanctū: quoz & et huius opi. est. S. Bo. et Pe. Alij dicunt vt Sco. in. iij. di. xxiij. qd ibi sunt due forme partiales. In quaz altera confert potestas conficiendi eucharistiam. In reliqua potestas absoluedi in penitētia. & istz coniungunt due materie. hoc est duo signa visibilia. Propria forme p̄me est traditio calicis et patenē cum hostia. et vino et verbis. accipe potestatem celebrandi &c. Secunde forme est impositio manus ep̄isopi super caput cum verbis. Accipe spiritū sanctū. vt sic ep̄isopus concorditer agat summo ep̄isopo christo: qui prius cōtulit potestatem apostolis conficiendi q̄ absoluedi. Nec ille Et hoc credo verius quo ad p̄maz materiā correspondētē p̄me forme. Sed quo ad secundam materiā correspondētē secunde forme que ē manus impositio ep̄i cum illis verbis. Accipite. Nō credo quia tex. in. c. vltio. de sacra. vincti. innuit. qd man⁹ impositio nō est de substantia forme. quia si omīssa fuerit nō d̄z reiterari. & suppleri. nec similē p̄dicta verba. accipite. qd sunt quedā pastoralia q̄ ipsa nō habēt. & h̄nt alia verba q̄ imponit man⁹ Ep̄atus vō ordo qd ad caracterē suscipit in vinctio ne capitis ex crimine. S̄ hoc nō ē ver⁹ p. c. vincti in p̄n. de sacra. vinctio. vbi dicit supplendū qd est omīssum. Imprimat ergo ex impositione manū ep̄oz sup caput ei⁹ vt pōt elici ex. c. ep̄s. iuncta glo. xxiij. dist. Nec ob. c. vltio. de sacra. nō ite. quia loq̄ de impositione qd sit diacono & sacerdoti qd non est de essentia psalmistatus. seu p̄ma tonsura qd confertur cū ei capilli abscondunt.

Que sunt necessaria in quolibet ordine? R. qd vt colligo in diuersitate doctorū dicendū est qd oīa statuta in pastoralia debent intelligi ita necessaria qd si aliquid omittat nihil fiat: et necessario totum sit iterādū: nisi emīssa sint de illis de quibz in iure est exp̄ssum qd nō sunt de necessitate. vt vinctio. vt in. d. c. vinctio. de sacra vincti. Et man⁹ impositio in ordinatōne diaconi vel p̄byteri. d. c. vltio. de sacra. nō iterā. Et quedā ordines alie ab illis que dicunt quādo aliqua instrumenta tradunt. Et quedam alia forte minima que ex se patent non esse de substantia ordinis: sicut qd sit genuflexus. & similia: q̄ magis sunt ad deuotionē excitandā. Itē tempus de tempo. or. c. sane. Item etas. dist. lxxvij. subdiaconus. Itē qd ab ep̄isopo p̄prio recipiat. & non simul plures accipiat de sacra. nō iteran. c. j. et vltio Item qd a latino vel greco ep̄isopo recipiant. de tempo. or. qd translationē. Item missa in minoribz ordinibus & h̄mōi.

Sed nunquid tactus corporalis instrumenti sit de substantia ordinis. Tho. in quarto. distine. xxiij. tenere videt qd sic. et verius credo. q̄uis alij dicant qd solum p̄rectio instrumenti: et manus extensio sit de substantia. ar. l. quod modo. ff. de

acquiren. possess. quia in sacramentis requiritur tactus corporalis. ut patet in baptismo. vinctio. et hinc. Et hoc patet in pastoralibus. secus dicitur quidam de impositione manuum. quod non requirit tactus. h. Sof. et Mo. tenet quod similiter est necessarius. p. c. fi. de sacra. non iterum. Ego teneo quod in impositione manuum non tangat quod non sit aliquid supplendum. Et similiter in instrumentis. in quibus character ex eorum traditione non imprimitur. h. sufficit porrectio. licet sit melius tangere. Secus in traditione instrumentorum. ex qua character imprimatur.

10 Sed nunquid oportet tangat ambabus manibus? Itē omnia. puta patenam simul cum calice et hinc. R. quod non credo. h. sufficit solū tangat modicum. quid alicuius rei que nullum intermediū discontinuans habeat ad totum. ar. c. vinci. de conse. ecclesie li. vi.

11 Utrum sufficiat traditio euangeliorum. p. libro exorcismorum. vel sup. pelliculam. p. dalmaticam et hinc. R. quod non. nisi in eodem libro continerentur omnia simul. et tunc haberet intentionem tradendi illū librum qui pertinet ad illum ordinem.

12 Quid si episcopus facit actus et alius dicit verba vel e contrario? R. nihil valet. quia sacramenta sunt unitatis que diuidi non possunt. de con. dist. ij. quod passus. et xxiij. q. j. loquitur. fallit hoc in minoribus ordinibus ut dictum est.

13 Utrum requiratur necessario expressio verborum cum traditione instrumenti? R. secundum Innocentium. in. c. presbyter. de sa. non ite. quod sic. ita quod si pars illius ordinis sit dimissa a capite est inchoanda. et bene quia materia cuiuslibet sacramenti est instrumenti traditio. forma vero est expressio verborum.

14 Quid si aliquid sit omissum? R. quod si omissum sit de necessitate seu substantia ordinis sic totus est iterandum. Si vero non sit nisi de bene esse. ut ea que non sunt de necessitate. sic in alia ordinatione est supplendum. et ab eodem qui prius ordinauerat si potest non ab alio. secundum Innocentium. vbi dicit. Nisi quoniam prius non potest perficere. nec ante suppletionem potest exequi ea que sunt illius ordinis. ar. li. di. sollicitudo. hoc ex Innocentio. et Mo. et Sof. in. d. c. presbyter. nec poterit talis suppletio fieri nisi tempore debito ad ordinationes tenendas. ar. presbyter. ca. sollicitudo.

15 Sed quomodo supplebitur quoniam aliquid est omissum? R. si erat de substantia vel dubium. an sit de substantia secundum Innocentium. vbi dicit. totum replicabit. Si vero certum est quod non erat de substantia tunc indutus quoniam ordinem dant veniet et accipiet quod est omissum solum. Propterea quod non habuit impositionem manuum secundum Mo. solummodo eam accipiet. quia secundum eum non est de substantia. ut dictum est. Et si quis presbyter in sua ordinatione habuisset impositionem manuum. h. non fuisset dicta predicta verba. accipe spiritum sanctum et cetera. sed alia secundum aliquam pastoralia episcoporum. tunc nihil iterandum est vel supplendum.

16 Utrum in collatione ordinis conferatur gratia gratificans? R. Ric. in quarto. dist. xxiij. quod sic si suscipiatur digne.

17 Utrum character unius ordinis de necessitate pre-supponat characterem alterius ordinis. R. quod non secundum

communiter doctores. in quarto dist. xxiij. Sed quo ad executionem sic. de quo dicitur. Irregularitas primo §. xxxvj.

Utrum ordo liberet a fortuna fulsis? R. quod sic episcopus vel sacerdos siue sit secularis vel ascripticia vel curialis. xlv. di. seruus si sciente.

O Rdo. ij. a quo potest dari. R. secundum Mo. in. c. cum contingat de eta. et q. li. et sequitur. Pa. in. c. quanto. de consue. quod prima tonsura quod clericatus dicitur. vel psalmistatus quod idem sunt potest dari a quocunque sacerdote parochiali suis subiectis. Et istud et Mo. go. Ric. Jo. Inno. et etiam Archiepiscopus in. c. nullus episcopus de tempo. or. li. vi. Sofre. tenet quod non potest. Et sic videtur habere usus ecclesie romane. Ego cum Jo. an. in. d. c. cum contingat. dico quod si huiusmodi supra laicum quod episcopalem iurisdictionem potest. c. abbates. de pui. lib. vi. si non habet sic non potest. Et hoc sequitur do. Anto. in. d. c. cum contingat. Abbas vero si est presbyter. et ab episcopo benedictus vel recusatus benedicti potest dare tres ordines minores. scilicet clericatum vel primam tonsuram. hospitalitatem. et lectoratum in suo monasterio et suis monachis. seu illis qui ut efficiantur monachi illuc accesserunt. et etiam secularibus omnibus super quibus habet quasi episcopalem iurisdictionem. lxxj. dist. c. j. et. ij. Et etiam in alio monasterio potest eos conferre si est inuitatus ab eorum abbate. et illud monasterium sit emptum. alio non. ar. lxx. dist. c. j. Tenet tamen Jo. lxx. dist. §. j. et. c. j. quod hodie abbas prefatus potest etiam dare alios duos minores. scilicet exorcistatum et acolitatum. Et hoc sequitur Mo. et do. Anto. in. d. c. cum contingat. de hoc no. in. c. Abbates. de priuilegiis. li. vi. Episcopus vero potest dare omnes ordines omnibus de sua diocesi ordinandis. aut qui in sua diocesi habent domicilium vel beneficium. aut de licentia episcopi cuius est subditus ordinandus. Vel capituli sede vacante vel vicarij generalis episcopo in remota agente. vel sui prelati si sunt religiosi exempti. hoc no. in. c. nullus. de tempo. or. di. libro. vi.

Sed quid si sacerdos vel episcopus aut abbas ordinar alique non sibi subditum. ut supra dictum est? R. secundum Mo. in. c. j. de supplen. negli. pla. quod nihilominus character confert. ar. ix. q. ij. lugdunensis. De pena vero tam ordinatis quam ordinati. vide §. Irregularitas primo §. xxxij.

Utrum papa possit dare licentiam non episcopo conferendi ordines sacros? R. Innocentius. in. c. quanto de consuetudine quod sic. dummodo ille cui datur talis licentia habeat ipsos ordines. quos alteri vult dare alio non.

Utrum episcopus qui resignauit episcopatum vel degradatus hereticus. aut excommunicatus est conferre possit ordines? R. secundum Ric. vbi dicit. dist. xxv. quod si fuit legitime episcopus ordinatus. et confert ordines et character imprimitur. h. non executio. et de hoc vide supra Irregularitas. §. §. xxx. et. xxxj. mortaliter tamen peccant scienter a talibus ordinem suscipientes secundum eundem Ricardum. vbi supra. Et similiter supradicti ordinantes nisi in casu. de quo supra Irregularitas primo §. xxxj.

- O** Rdo. iij. quibus potest dari? R. q. inire non prohibent ordinari. Mulieribus autem nullo modo potest dari. Et si de facto defuit nihil sit. quia character non suscipiunt. ut no. Ric. in. iij. di. xxv. ar. iij. q. j. Nec ob. c. p. s. b. y. t. r. c. mulieres. xxij. di. in quibus vocat p. s. b. y. t. r. a. z. c. diaconissam. xvij. q. j. et. c. sacras. xxij. di. quia non est ab ordine. s. a. p. latione dicit abbatissa diaconissa; et a viro p. s. b. y. t. r. o. dicit p. s. b. y. t. r. a. vel a viduitate. et sacrate dicunt a voto ex quo se deo consecrarunt. Quidam tamen dicunt q. nec ena illi q. non habet v. s. r. omis sunt capaces. ut no. Ric. vbi s. q. ij. Sed de hoc valde dubitare. si dare an susciperet characterem. et potius tenere q. sic. ar. c. xpianus. et. ca. fil. nester. xj. q. j. et qd no. in. ca. vel non est compos. de eta. et qualita.
- 1** Sed qui sunt q. prohibent ordinari? R. pmo illi q. non habent debitam etatem. z. q. sit respectu cuiuslibz ordinis. vide s. Etas.
- 2** Secundo illiterati. ut in. c. nullus eps. de tpo. or. li. vj. Vtrū autem suscipiet characterem si ordinetur dic q. sic. ar. c. veniens de p. s. b. y. t. r. o. non bapti. Et de hoc vide Clericus. ij. S. j. et. ij.
- 3** Tercio criminosi. vñ existetes in mortali non debent promoueri. de tempo. or. c. ex tuarū tenore. z. c. ad aures. Et si notoria sunt crimina mortalia peccaret mortaliter eos ordinans. alio non. ut no. in. c. quesitū. de tpo. or. Ipse tñ q. suscipit peccat mortaliter. sine sit publicū sine secretū. Et q. tñ scunq. exhibet se ut minister ecclesie peccat mortaliter. z. totiens quoties hmoi actū facit. Vñ qui tangit res sacras q. ex officio suo peccat mortaliter. Secus si ex necessitate z. sicut quilibet laicus facere potest fm Tbo. in quarto. dist. xxij. facit ad hoc. c. multi. xl. dist.
- 4** Sed nunquid sufficit contritio? R. licet sit diuersa opinio. nihilominus ego credo veri fore q. sufficit excepto qñ vult dicere missam. de quo dic vt supra Eucharistia. ij. S. v.
- 5** Quarto bigami. ut in. c. acutius. xxvj. di. et de bigamis p. totū. de quo vide s. Bigamia.
- 6** Quinto solēnter penitētes. l. dist. ca. ex penitētibz. et. xxvj. di. illiteratos. de quo vide penitentia. S. v.
- 7** Sexto neophiti. xlvij. di. S. phibent. z. c. qñ z. rō ponit ibidē. c. sicut.
- 8** Septimo curiales q. ppter aliquod officiū curie sunt obligati. l. j. di. c. j. ij. et. iij. di. l. j. dist. legē absoluti vo a curia non phibent. l. xj. di. osius. nisi alii sunt infames vel irregulares. ut in dictis iunibz.
- 9** Octavo rōcinij obligati. de quibz dic vt infra Rōcinia. S. j.
- 10** Monofervi. de istis dic vt. j. Seruitus. S. iij. et iij.
- 11** Decimo corpore viciati. habes de hoc s. corpore viciatus. S. j.
- 12** Undecimo illegitime nati. z. quis dicat illegitimus. vide filius.
- 13** Vtrū illegitimus intrās religionē possit pmo ueri? R. q. sic de inre cōmuni fm Hosti. z. Ber.

in. c. j. de si. p. s. b. y. t. r. a. s. ad p. lationē non potest sine dispensatione pape. de si. p. s. b. y. t. r. a. s. q. li. vj.

Quid si non intrat religionē. vide s. Irregulari. i. 4

Vtrū dispensatio cū illegitimo vt ad clericatuz i. 5 vel ad ordines. p. moneat debeat intelligi de dībo ordinibz. vide s. Clericus. j. S. iij.

Duodecimo peregrini z. ignoti ordinari non debent. Peregrini sunt q. non sunt oriundi de epātū. vel non habent ibi domiciliū aut beneficiū. ut in. c. cū nullus. de eta. z. q. ordi. li. vj. Ignoti sunt quoz origo et vita et regularitas non est nota epō. xxij. di. c. eps. et. ij. q. vij. q. rendū. Hā peregrini ordinari non debent: nisi habeant lras autēnticas. vt. j. Peregrinus. S. iij. similiter ignoti. nisi p. s. examinatōe p. m. cognoscant.

Decimotercio infames. z. de hoc vide supra In i. 7

Decimoq. rto omīs irregulares et q. sint. vide s. i. 8 Irregularitas. j.

Decimoq. uo oēs suspēsi: aut interdicti vel ex. i. 9 cōmunicati. z. de istis hēs s. Interdictū. iij. S. j. et infra Suspendio. j.

Decimosexto oēs ordinati in diaconos vel sub 20 diaconos a papa non p. s. t. sine eius licētia ab alio ordinari ad superiores ordines. c. in distribuendis. de tpo. or. et in. c. filiū. j. q. j.

Decimosextimo Hermofroditus. xxvj. dist. 2 i. illiteratos. xlv. c. fi. et si ordinē non suscipit characterem: nisi p. ualeat sexus virilis. si eq. l. s. esset non susciperet fm Tbo.

Decimooctavo cōingati: nisi velint religionē 2 i. intrare. vel ad sacros ordines promoueri. ca. fi. de tempo. or. lib. vj. de quo dic vt Matrimoniu. iij. S. vij.

Sed quid si epus ordinat aliquē p. s. t. r. o. r. ? R. q. 2 i. mortaliter peccat fm Tbo. in. iij. di. xxij. nisi euz eis dispēaret in casibz in quibz pōt. Et vltra hoc si ordinat infantē: nisi religionē intraret. Aut contugatū nisi velit ad sacros ordines. p. m. ueniri: vel religionē intrare. vel illiteratū. suspēsus ē p. annū a collatōne oīm ordinū. ut no. in. c. eos. z. c. null. de tpo. or. li. vj.

Vtrū prelatus possit cogere clericū ad ordines 2 i. suscipiēdos? R. fm cōiter docto. in. c. qñs. de eta. et q. l. q. si habet beneficiū potest cogere: nisi legitime excusetur. de quo vide ibidem. Si vo non habet beneficiū ecclesiasticū non potest cogere. z. ordinans inuitū qui non est beneficiatus est suspēsus a celebratione misse p. annū. z. debet deponi. lxxij. di. c. j. et. ij.

Vtrū coacte ordinatus suscipiat characterē? R. 2 i. q. si coactio sit conditionalis. puta vt euadat mortem sic suscipit. ar. c. vbi ista didicisti. lxxij. dist. et c. de iudeis. xlv. distinctio. et. c. q. quidā. j. questio. j. quia voluntas coacta voluntas est. xv. q. j. merito. s. si coactio sit absoluta. puta quia p. vni ordinatur. sic non suscipit characterē. facit. c. maiores in fi. de baptis.

Sed nunquid talis ordinat? metu cōditionali te 2 i. uenit cōtinuere? R. q. non. si met? talis fuit q. potuit

cadere in constantē virū p. c. platū. de his q. vi. me.
2 in. c. ad aures. de era. 7 q. or. q. integritas est res
voti nō pcepti. c. integritas. xxij. q. j.

O **Ordo. iij.** quo tpe dāz dari? R. q.
omni tpe fm **Host.** 7 sequit do. **Anto.** in
c. cōsultationi. de tēpo. or. **Minores** or
dines pōt ep̄a q̄libet in dieb̄ dñicis dare vni vel
duob̄ 7 nō plurib̄. fm **Host.** in. c. de eo. de tēpo.
or. vbi ter. est. **Sz** **Inno.** et **Sof.** ibidē tenēt q̄ enā
plurib̄ q̄ duob̄ pōt dare. dñmō nō videat ordi
nationē generale facere. Sed opinio **Host.** cū inbe
reat litera est tutior. q̄ in re dubia tutius ē seruire
verbis edicti. l. j. §. si is. ff. de exerci. ac. **Papa** con
fert subdiaconatū in omnib̄ dominicis diebus 7
alijs festis p̄cipuis. di. lxxv. c. vlti. Et **Host.** dicit in
d. c. de eo. q̄ oēs ordines 7 omni tpe pōt cōferre pa
pa. ar. c. ad bonoī. de aucto. 7 vñu pallij.

Sed nunq̄d pōt ep̄s dare q̄tuor ordines mino
res in alijs fest̄ q̄ de quib̄ in. c. si. de ferijs. R. do.
Anto. in. d. c. de eo. recitat q̄sdā tenere q̄ sic. 7 q̄sdā
q̄ nō. sed solum in illis festis in quib̄ virgines cō
secrari pōt. 7 **Host.** dicit hoc esse tutius. ter. tamen
dicit in dicto capi. de eo. dominicis et alijs diebus
festiuis.

Utrū abbates similiter possint dare q̄tuor ordi
nes in p̄dictis diebus dominicis. vel festiuis sicut
ep̄i. do. **Anto.** in dicto capitulo de eo. 7 in. c. cū cō
tingat. de era. 7 q̄lita. tenet q̄ sic. immo fm **Host.**
videtur q̄ potius his dieb̄ debeant dare q̄ in q̄
tuor temporib̄ ne videant generale ordinationē
facere. 7 placet. Alij ordines debent dari ab ep̄sco
pis tñ in sex temporib̄ anni. i. in sabbatis 7 qua
tuor temporib̄ anni. Et in sabbato mediante ebdo
made q̄dragelime. in quo cantat. Omnes sitien
tes. Et in sabbato sancto. lxxv. di. p. totū. 7 de tem
po. or. p. totū.

Sed nunq̄d tps est de substantia ordinū? R. q̄
nō. c. sane. de tēpo. or.

Que pena cōferentis et suscipientis ordines eē
p̄fata tēpo. 7 q̄s poterit dispensare. vide s. Irre
gularitas p̄mo. §. xxv.

Utrū possint conferri post p̄andū? R. q̄ non
tamen si conferunt tenent fm **Aug.** lxxv. distin.
ordinationes. et **Ber.** Lau. Jo. 7 **Sofre.** in dicto
capitulo de eo. **Ray.** vō ponit ieiunium ordinan
tis et ordinati inter illa que sunt in dubio: an sint
de substantia vel ne. et propterea tenet q̄ totū sit
reiterandū. quia nō dicit reiteratū q̄d nescit factū
c. veniens. de p̄sby. non bapti. Contrariū tamē
credo verius in minoribus ordinibus per notata
in dicto capitulo literas. et. lxxv. distin. q̄ a patri
bus: in quibus missa non est de necessitate. Sed
in maioribus dicerem cum **Ray.** cum missa sit de
substantia. vt notat do. **Anto.** in dicto capitulo.
literas.

O **Ordo. v.** vbi debet cōferri? R. q̄
in ecclesia ep̄scopali. ar.
lxxvij. di. c. j. Sed de cōsuetudine dant
vbi volunt. lxxv. di. in palca.

O **Ordo. vi.** quo ordine debz accipi
endo ab infimo ascendēdo vsq̄ ad sup
mum. i. p̄ma tonsura seu psalmistatus:
hostiariatus: lectoratus. exorcistatus. acolitus.
subdiaconatus. diaconatus. p̄sbyterat. 7 ep̄atus
lx. di. si officia. lxxvij. di. c. j.

Quid si quis vno vel pluribus p̄missis ad
superiorem ordinet. vide supra Irregularitas. §.
xxvj.

Quot ordines possunt simul p̄ferri? R. **Inno.** 2
et **Host.** in. c. de eo. de tēpo. or. tenēt q̄ p̄ma tōtura
et q̄tuor minores nō possunt dari vna die. per ca.
literas. 7 per. c. dilectus. eodē tñ. 7 in isto. c. de eo ni
bil dicit de psalmistatu. 7 hoc sequit do. **Anto.** in
d. c. de eo. glo. tamen in. d. c. de eo. tenet q̄ oēs mi
nores simul vna die possunt cōferri. 7 **Sofre.** fa
cit p̄ea ter. in. d. c. de eo. vbi dicit minores ordines
et sic omnes minores. xix. dist. Si romanor. Ego
seruare cōsuetudinē in hoc. h̄ vbi nō apparet de
cōsuetudine tñc tenere opinionē **Host.** 7 **Inno.**
que videtur verior. quia. d. c. de eo superius exp̄sse
rat solum de q̄tuor minoribus. et postea addidit
minores. 7 ideo ista indiffinita restringēda est ad
supra exp̄ssa. i. facit. l. pomponius in p̄inci. ff. de
p̄cu. vnus autē sacer ordo cum p̄dictis minorib̄
vel duo sacri ordines eadem die vni persone con
ferri non possunt. nec in hoc dispensari potest. ni
si per papam. vt no. **Inno.** et **Hostien.** in. c. dile
ctus. de tempo. or. sed conferri debent singuli per
se et per certa intersticia temporū. lxxvij. dist. in sin
gulis. et. c. quicunq̄. vnde licet aliquis ordinatoz
continuet ieiunium vsq̄ ad dominicā de mane
et ordinandus: non tamen posset qui in sabbato
vnum suscepit: alium die dominico recipere. q̄
cōsetur p̄o eodem die. c. literas. de tempo. or. di.
fallit hoc fm **Ber.** in ep̄sco po qui in sabbato po
test in sacerdotem ordinari. 7 in dominico in ep̄m
consecrari.

Que pena conferentis ordines contra p̄fataz
formam. scilicet duos sacros vno die. vel minores
cum vno sacro. **Respon.** fm **Ber.** in ca. dilectus.
de tempo. or. di. q̄ suspensus est a potestate ordinā
di: donec per papam cum eo disp̄setur. Sed do.
Anto. in. c. literas. eodē titu. dicit q̄ non est suspē
sus: h̄ suspendendus ab ordinibus dandis sic col
latis. Sed ordinatus bene est suspensus ip̄o facto
et a solo papa potest absolui in dicto capitulo lite
ras. in si. de quo vide supra Irregularitas p̄mo.
§. xxij.

O **Ordo. vij.** quomō dāz cōferri. R.
scrutiniū siue examinatio per **Archidia**
conūz de iure cōmuni de officio **Archi**.
ad hoc. et. c. vt nostrū. 7 de elec. c. nihil est. §. ep̄i. s.
de vita moribus et qualitatib̄ 7 ceteris que requi
runtur in ordinato. i. q̄ nullum impedimentū de
sup̄ascriptis habeat. Item q̄ sit sobrius nō ebri
sus. xxvj. dist. et. xliij. per totum. Item prudens.
xxvj. di. vsq̄ ad. xl. di. Item ornatus virtutibus.
xl. dist. vsq̄ ad. xlij. Item castus. xlij. distinctio. §.

pueros. et. rrvj. dist. vlt. ad. rrvj. et. lxxvj. dist. p. totū. Non litigiosus. rlvj. di. lxxx. dist. lxxvij. di. lxxvj. di. puenit. Non cupidus. rlvj. di. r. d. c. puenit. Itē domui sue bene plidens. lxxvj. di. S. necesse. lxxvj. di. lxxx. dist. lxxvj. di. Itē ieiunus lxxvj. di. q. a patribus. Scdo debet missa celebrari ab eo q. vult ordinare. Vnde aliq. vt Ray. tenent q. si missa omittat nihil sit. s. totum iterandū est. Hugo tū et Jo. vij. di. in. c. ordinationes. el pmo et Ber. in. c. q. sicut de elec. tenent q. nō est de necessitate. qd. credo vey. in minoribz. secus in sacris quia est de substantia. vt s. ordo. iij. s. v. fallit in pma tonsura: que cōmuniter hodie sine missa datur. Et si vnus dicat missam et alius cōsecrēt: nihilominus tenet ordo. vt dicit Ber. et Hugo. vbi s. licet fieri nō debeat. Qd. limitoverū in minoribus s. nō in sacris. Tercio debet habere ordinandi indumenta pntentia ad ordinē quē volunt suscipe Quarto q. ordinans in quocūq. ordine seruet ritum pastoralis: maxime circa porrectionē instrumentoz in quibz. character conferret: dicendo verba cōuenientia. p. faciendo vt ordinandi tangāt corporali tactu. p. maiori cautela. et nihil omittat delordinatis in pastoralis. quia vt dixi excepto loco. tpe. etate. vinctōne. impositione manū tactu corporali. ieiunū. missa in minoribz. et q. sit pprius epus vel nō. et orōnibus aliquibz. que nō dicunt cū aliquoz corporaliū traditōne. omnia alia ab istis creduntur ita de necessitate q. si aliqd. omittat cōiter tenet. q. nihil sit. et totū est iterandū fm aliquos. licet vt dixi teneant theologi q. in aliquibz. conferretur character. et sic fm eos: si alia omitterent essent solū supplenda. s. quia hoc nō habem? expsum tenendū est securū. vt dixi.

1 Sed nunqd. cū quis interrogat et examināt tenetur dicere peccatū suū? R. fm Inno. in. c. inq. s. tionis. de accusa. q. nō. nisi etiā post penitētiā impediat executionē ordinis. vel fm Hosti. pōt respondere. si aliqd. hor. cōmissi egi penitentiam: nec indigeo dispensatione.

2 Vt epus possit suo subdito sine causa legitima denegare collationē ordinis? R. q. aut est regularis. et sic nō tenet ei conferre: imo suus platus pōt hoc sibi denegare. Nec cōtra sui plati voluntates pōt pmoueri. et sic loquit. c. ad aures. de tēpo. or. Aut est secularis et sic non tenet epus. Aut est in dignitate et beneficio. et sic non potest episcopus ei denegare. et sic loquitur. c. ex tuarum tenore. de tēpo. or.

3 Vtrum ordinans indignū scienter peccet mortaliter? R. fm Alsen. li. v. ti. v. q. sic. quia infideliter agit cum domino qui eum dispensatorem constituit.

Ornatus que requirunt vt sit sine peccatō: R. q. sex. et intelligo tam de ornato vestimentoz et corporis viroz et mulierū q. de ornato domoz et suppellectiliū.

1 Ornatus recta intentio. s. vt nō fiat p. supbiaz vel libidine. s. ex legitima causa. Nā vt dicit Crisostomus. sicut. xxxij. q. v. Sicut enī peccatū opus sine vo-

luntate nō facit. ita iusticia ex opere nō consumat nisi voluntas affuerit. Nā vir ornans se vel mulier vt nō appareat in contemptū honestis personis. vel vt placeat vir vxori sue. et vxor viro et huiusmodi. ex tali intentione licitus est quilibet ornatus si mō alie adsint cōditiones de quibz. infra. Si autē fiat ppter aliā intentionē sic tale erit peccatū quale est peccatum intentio. Vnde Augustinus de sermone domini in monte. Exponendo illud. cū ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite etc. In hoc autē inquit. c. maxime aduertendū est non in solo nitore rerū corporaliū atq. pompa. sed etiā in ipis sordibus et lutuosis esse posse iactantiā. et eo periculiosiorē quo sub nomine seruitutis dei decipit. hec ille. Et quo patet q. et superabundantia et defectus et etiam mediocritas ornatus ex intentione mala semper mala est. Discutiatur ergo pntia intentio ornatus. et si sit ad puocandū alios ad libidinem sic est mortale peccatum. quia non solū concupiscere sed velle concupisci extra statū matrimonij. damnabile est fm Augustinū. similiter si sit propter elationē. vanā gloriā. et superbiam que sit mortalis. et quādo sit. vide Superbia et vana gloria.

2 Sed nunquid mulier nupta possit se ornare vt placeat alicui viro? R. q. licet quidā indistincte teneant q. nō per dictū apostoli pme 1 Cor. vij. cum dicit. mulier que nupta est etc. Tu tamē tene illud nupta accipi quantū vel ad rem. vel intentionem Et ideo illa mulier q. intēdit nubere vt placeat alicui p vxore. si se ornāt nō habet priuā intentionē s. bene illa que cū non intendat nubere vel nō potest cum aliquo querit ei placere. et in hoc concordat docto. cōmuniter. Alexan. et S. Tho. xxij. q. dux. facit. c. non satis. lxxvj. distin. Et do. Luce. ij. Si oculus tuus simplex fuerit etc. i. si intentio tua recta vel nequā fuerit. opus indifferens erit rectum vel nunq.

3 Secundū quod requiritur in ornatu est honestas. Nihil enī inhonestū potest esse licitū. Vnde sicut sine iusticia nemo ingreditur regnū dei. ita sine honestate que est vna de partibus eius essentialibus. i. iusticia. s. iuris pcepta. ff. de iusti. et iure Et ppter ea Pau. ad Gal. v. ponit impudicitiam vnum de excludentibz. a regno dei. Directe antez habet inhonestatem ille ornatus ex quo mulieres vel viri ostendunt loca impudica. et licet viri non ostendant nude sufficit ad impudicitiam taliter eoz formas ostendere q. fm rationem rectam impudicitiam ostendunt. Sicut faciunt qui vestimenta ita breuia portant q. omnia signa virilis mēbris apparent. Similiter continet impudicitia q. mulieres taliter vestimenta aperiant q. pectus et manus ostendant. Vnde tales nō audeo excusare a mortali quando notabiliter in hoc excedūt. Excusarem bene viros quando tali habitu vterent ex aliqua necessitate. puta equitando. et coram talibus qui non habent pronocari ad lasciuia sicut cum iuuenes ludūt in deploide simul et huiusmodi. et idem dico de mulieribus in domo coram viris suis: aut alijs mulieribz. aliter non. Nec valet

q̄ sic est consuetū quia corruptela est. l. q̄ nō ratio ne. ff. de lega. que potius auger peccatum. c. si. de consue. Similiter fm aliquos videt impudicum q̄ mulier habeat caput discoopertū. Sed Augusti nus in epistola ad possidiū videt tenere q̄ hoc sit verū quo ad decentiā non necessitatē. Inquit enī capillos nudare feminas q̄s et caput velare. Apo stolus iubet: nec maritatus decet. hec ille. Et glo. sup illud p̄me Cor. xi. Mulier velatū habere de bet caput: dicit q̄ alique excusant: a peccato quan do hoc nō faciunt ex vanitate s̄ ppter contrariam consuetudinē. et sic tene q̄ cū hoc de se non sit im pudicum excusat consuetudo. et hoc sequit sanct⁹ Tho. vbi s̄.

¶ Sed nunq̄d fucantes se: seu colorantes se: aut alia fimenta adhibentes. vtp̄ta adulterinos cri nes et h̄mōi faciant contra honestatem taliter q̄ peccent mortaliter? R. circa hec est diuersa opinio inter doc. S. Tho. vbi supra tenet q̄ h̄mōi fictio nes nō possunt esse sine peccato nō tamē semp est mortale. Sed solū q̄ sit ppter lasciuā vel in dei cō temptum. Alex. in. iiii. pte summe recitat quosdā tenere. q̄ si talia fiant ad occultandū defectū puta morpheā in facie vel nuditatē capitis quia nō vi detur peccatū mortale. Si vō fiant ad fingendam pulcritudinē maiore. sic fore mortale peccatū. Ipe vō Alex. dicit q̄ licet hec opinio sit humanior ta men tutius sibi videt dicere. q̄ omnino sit pecca tum mortale. ad quod facit dictū Cipriani de ba bitu virginū qui ait. Mānus deo inferunt quan do illud qd̄ ille formauit reformare cōtendunt im pugnatō est ista diuini operis p̄uaricatio verita tis. Deum videre nō poteris q̄ oculi tibi nō sunt quos deus fecit. s̄ quos diabolus infecit de inimi co tuo tincta cum illo pariter arsurā. hec ille. Et di ctum Hiero. ad Maurici filiam. Crimen est post crīmatīs sanctificationē cuiuslibz pigmenti succo vel puluere sordidari. Et dictū Augusti. de conse cra. dist. v. c. fucare. vbi ostendit q̄ est adulterine fallacie et inhonestatis. Ego vō in occultantibus defectum tenere opinionē. S. Tho. In alijs autē que talibz vtunt ad fingendā maiore pulcritudi nem recitare eis opiniones p̄dictas et inducere p posse ad dimittendū ostendens piculū q̄ si pure vellent tenere opinionē. S. Tho. non negare eis absolutionē. s̄ me exonerare et sup ipsos vel ipsas relinquerem.

¶ Tercū q̄ requirit in ornatu cōuenientia perso ne. Nam religiosus debet habere habitū religio sum aliter esset excommunicatus. vt s̄. Excommuni catio. vij. casu. xxvij. Clericis aliquibz nō licet vti vt s̄. Clericus. iiii. Vnde tenet Vnde. q̄ si religio si vel religiose ferrent habitū non cōuenientes sue p̄fessionī q̄ peccant mortaliter si nō in modico ex cedant. Idē dic de muliere que vtitur habitu vi rili vel e contrario. s̄ q̄ peccat mortaliter. quia facit contra p̄ceptū Deuteronomi. xxij. et videtur sequi S. Tho. vbi supra. quia dicit q̄ specialiter est p̄ hibitum. Addit tamen q̄ posset quis tali habitu vti sine peccato ppter aliquā necessitatē vel causā vt occultaret se ab hostibus vel quia aliud nō ha

bet vestimentū et h̄mōi. facit ad hoc. c. derici offi cia. de vi. et ho. de. et qd̄ ibi no.

¶ Quartū q̄ requirit in ornatu est parsimonia et moderatio. s̄. ne sit supflus vel quo ad multitu dinem et diuersitatē vt in multis vestibus iocali bus et h̄mōi. vel quo ad p̄ciositatē vel quo ad cu riositatem. Nā vsus supflus est omnino vicio sus. vnde ad Gal. v. Inter alia que excludūt a re gno dei cū fuisset dictū de fornicatione ponit lu xuria. vbi dicit glo. s̄. quelibet supfluitas intellige notabiliter excedens vt sit mortalis. Vnde Tho. vbi s̄. dicit q̄ facientes ornamenta superflua et cu riosa peccant et q̄ supfluitas est notabiliter exces siua nō est dubiū inter doct. quin sit mortalis. sed difficultas est in cognoscendo q̄n dicat notabili excessiua. vnde p hoc intelligendo nūbi videtur dicendū q̄ ornatus dicit supflus q̄n excedit con ditionem status p̄sone ad quā conditionē cogno scendam. Tria sunt tempora consideranda tanq̄ tria specula ex quibz intelliget. q̄n dicat supflus. Primū tempus p̄teritū. s̄. qualiter puenisti ad ta lem conditionē puta dominū. nobilitatem et diui tias. Si quippe p rapinas. vsuras. falsos cōtract⁹ ex quibz restitutioni teneris obnoxius ad talē con ditionem puenisti vt nō poteris multitudine di uersitate p̄ciositate vel curiositate qua alij vtunt cōmuniter existentes in tali cōditione et statu sine peccato mortali. Nā rebus obnoxia. restitutioni nō licet vti sine peccato mortali ad statū vel pom pam. de restitutione spoliato. c. sepe ptingit. et hoc est qd̄ dicit Isa. ix. c. Vestimentū admixtū sangui ne cibis erit ignis. et Jere. ij. ca. In alis tuis inue tus est sanguis animarū pauperū. Et quis super incertis restituendis possit p̄elatus. Ecclesiastic⁹ dispensare vt quis de eis viuat fm qualitatē con ditionis naturalis alicuius. Si tamē hoc facit ad supfluitatē et statū solum. est in statu dānationis tam dispensans q̄ dispensatus. facit qd̄ no. in. ca. dudum. el. ij. de elect. et in. c. et si illi. xij. q. ij. Solū modo eis disp̄sare licet de incertis vt viuere pos sint fm eorū conditionez. quia ille q̄ est consuetus vti cibis delicatis. vel vestib⁹ nō posset sic grossis vti sicut qui ad hoc est assuet⁹. et ideo oportet mul tum tēperate hoc faciant. Si vō ad talem condi tionem puenisti non per talia que necessario sunt restituenda sic credo. et si non sis naturaliter nobi lis nihilominus poteris te ornare fm illum statū ita q̄ ex hoc non erit iudicandus tuus ornat⁹ no tabiliter supflus. Secundū dicit t̄ps p̄sens s̄. si ornatus talis conuenit tue cōditioni. Maiori enī dignitati cōuenit maior ornatus dicto capi. derici officia. Et ideo vt scias quid tibi cōueniat atrede q̄ cū nulla sit maior dignitas q̄ diuina. et tamē in ipso cultu diuino debet ornatus esse temperatus. vt patet in. c. gloria epi. xij. q. ij. a fortiori ornatus p̄latorū ecclesiasticorū. Idē dic q̄ ornatus impera toris q̄ omnes mundanos superminet. vt in. l. cuz multa. in fi. l. de bonis quelibet. debet esse tem peratus. Ceterorū vō tanto magis tēperatus de bet esse quanto inferiores sunt ab ipsa imperatorū dignitate. Et quis ita sit de iure nihilomin⁹ con

Inueniendū hodie attendēda est. q̄ vt dicit Augu. xij. di. c. j. Quisquis rebus p̄erentibus strictius vti q̄ se habeant mores eorū cum quibz uiuit aut in- temperatus. aut superstitiosus est. quisquis vō sic eis vti. vt metas cōsuetudinis bonorum inter q̄s conuersat. excedat aut aliquid significat dicit glo. puta infirmitatem et legitimam cām aut flagitio- sus est. In omnibz aut talibus nō vsus rerum sed libido inculpada est. Quid igit locis. t̄pibz et p- sonis conueniat diligenter attendēdum est. nec te- mere flagitia reprehendamus: hec ille. Ante si vis agnoscere si excedis considera cōitatem bonorum inter quos uiuis qui sunt equalis dignitatis. nobi- litatis. diuitiarum abundantie. et notāter dixi cōi- tatem bonorū nō aliorum. Et si fm eorum consue- tudinem vteris p̄ciosis. vel multitudine: aut curio- sitate non iudicabo excessum. Nisi occurreret tibi casus in quo aliqui p̄mi essent in extrema necessi- tate. q̄ tunc dicas fm Ambro. in. c. sicut h̄j. xlvij. di. Plurq̄ sufficiat sumptui. s. tue necessitatis et fa- milie violenter obtentum est.

7 Sed nunquid ille qui est equalis in diuitijs no- bilibus possit ornare se fm q̄ cōiter nobiles faciūt licet ipse sit ex infimo genere? R̄. q̄ sic. Nisi quo ad deaurata q̄ de iure conueniunt doctoribz et mi- litibz. R̄. q̄ nobilitas hodie nō attribuit fm vir- tutē. s. fm pompā et opinionē. Fallit etiā hoc q̄ ad cōparationē p̄latorum. dñorum. et officialium qui bus licet aliquis esset ipsis ditior nō liceret se oma- re fm q̄ tales p̄lati vel dñi vel officiales cōiter faci- unt. Conclude ergo q̄ si quis vti ornatu p̄ciosorū multiplici aut curioso fm cōditionē status p̄tis: vt cōiter faciunt p̄ti t̄pe boni diuites vel nobiles sibi equales nō peccat.

8 Tercium t̄ps considerandum est t̄ps futurum hoc est q̄ cōsideret si in tali ornatu poterit se tenere taliter q̄ in futurum nō habeat cōmittere aliqua peccata mortalia. Nam si est necesse aliqua morta- lia cōmittere vt in tali ornatu se teneat sicut illi qui p̄pter talia habēt necesse in partibz remotis ad ne- gociandum morari dimissis vxoribus ibi propter eorum imbecillitates multa mortalia committunt et h̄mōi. Nam tunc talis ornatus est supfluus et il- licitus. fm ergo p̄dicta tria t̄pa potes cognoscere q̄n habet supfluitatem et q̄n sit difficillimum co- gnoscere q̄n habeat notabilem supfluitatem q̄ sit peccatum mortale nisi fm primum t̄ps et tertium. Tamen detestandi sunt q̄ vt in pluribz habēt de supfluo. et sic de peccato v̄pote qui sūt occasio mul- torum peccatorum. Nam primo inducunt ad la- sciuia. sc̄do impediunt multa matrimonia. et ter- cio p̄bēt materiā inordinate cupiditatis. ideo p̄s. xxx. Odisti obseruantes vanitates supuacue.

9 Quintus q̄ requirit ornatus vt sit licitus: est vt non apponat circa eum nimia sollicitudo. fm enī s. Tho. vbi s. Nimia sollicitudo circa ornātū etiā si nō sit deordinatio ex parte finis reddit eum illicitū. Et q̄ ista sollicitudo nimia nō sit mortalis ni- si q̄n p̄pter ipsam dimitteret necessaria ad salutē ni- bilominus saltem est veniale peccatū.

10 Sextum q̄ requirit vt ornatus sit licitus est vt

non sit sc̄dalosus primo dicit Alex. de all. in sc̄da sc̄de. q̄ licet se ornare p̄ciosis vestibus fm nobilita- tem p̄sone: et consuetudinē terre. et dignitatem offi- cij. ita tū q̄ absit libido in voluntate. et scandalum in exteriori ope. nec mirū q̄ Math. xviij. ve homi- ni illi p̄ quē sc̄dalum venit. Aduerte tū q̄ licet ali- quis puocet ad cōcupiscentiam p̄pter ornātū alte- rius si ille qui ornat se hoc nō intendit: nec est exces- sus in ornatu erit potius scandalum passiui et oc- casio accepta. Sed q̄n est in ornatu excessus p̄serti incitatus ad libidinem vt in mulieribz inuenien- tibus nouas inuentiones seu vanitates. et credūt p̄babiliter q̄ aliqui puocant ad libidinem nō ex- cūsant a mortali si de hoc nō curant sed potius vo- lunt portare. Si vō nō credūt p̄babiliter q̄ p̄beāt occasionem ruine alteri sic difficillimum est deter- minare de mortali licet aliquantū excedat. Verū est q̄ periculosus est excessus in ornatu. puocatio ad libidinem vt in mulieribz facientibus foras no- uas quas singulariter dyabolus puocat ad omā- dum se magis q̄ viros: q̄ magis sunt efficaces ad illaqueandum aīas. Et ideo licet nō possit inīa da- ri de mortali p̄ quanto excessu nihilominus semp inducen de sunt ad dimissionē p̄pter piculū p̄pter q̄d cōminat eis dñs p̄ Isa. iij. ca. In illa inquit die sc̄z iudicij auferet dñs ornamentum calciamento- rum et torques. s. colaria et monilia. et armillas. s. or- namenta brachiorū: vt maniche rechamate vel lō- ge. mitra. s. macagnones vel lunetas. discriminalia. i. pectines ad pectinādum caput: vel cernetos. pe- relleidas. i. ornatus talorum in fine vestis vt sunt caude vel fimbrie. murenulas. i. catenas paruas circa collum. olfatoriola in aures gēmas in fronte pendentes. et mutatoria. i. diuersas vestes et linthe- amina vt faciunt romane supra vestes. acis et spe- cula. sindones et camissias. vittas. i. bindelos p̄ ca- pillis. colendis et thestris. i. vestes estinas vt sunt iomee. a. eria q̄ est estas et erit p̄ suauī odore fetor: p̄ zona funiculus: p̄ crispanti crine caluicium: et p̄ fascia pectorali alium: hec ibi. Sis ergo prudens o cōfessor vt nō p̄cipites inīam vbi nō est p̄cipitan- da. et cantus vt nō relaxes q̄d semp est refringen- dum. q̄ cum cōiter in ornatu nō sint cōditiones su- pra polite sit que p̄nter in ipso peccatum. ergo tali- ter ornantes se dant operam rei illicite et p̄pterea in- ridice imputat eis malum q̄d p̄babiliter ex eis ene- nit. s. lascinia. facit. c. cum qui. et c. q̄tum. l. dis. et q̄d nō in. c. sicut dignum. de homi. ideo detestatur: dum p̄pter q̄d merito saluator Luce. xvj. exp̄ssit q̄dines damnatus induebat purpura et bisso.

Ciolitas est cum quis quiete ne- cessaria saluti corporis ac- cepta vacat ab aliquo ope sp̄iali vel cor- porali. et hec est filia accidie. Et q̄n sit pec- catum mortale: vide s. Accidia. S. j. et ij. et j. Prece- ptum. S. v.

Pactum aut dicit a pactione inde est pacis nomen appella- tum. et est pactio duorum pluriumue ut idem placitum seu cōsensus. vt dicit tex. in l. j. f. de pac. Et ideo omnis contractus genera-